

ΈΚΘΕΣΗ 2013

ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΕΛΛΑΔΑΣ – ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΣΟΥΡΙΝΑΜ

Συντάκτρια
Γεωργία Βελέντζα
Γραμματέας ΟΕΥ Β'

Άγιος Παύλος, Μάρτιος 2014

Avenida Paulista 2073, Conj. Nacional, Horsa II, 23° andar - conj. 2303

CEP. 01311-940 – São Paulo – SP

Τηλ.: +55 11 32831231, 32510675 Fax: +55 11 32621096

ecocom-spa@mfa.gr, www.agora.mfa.gr/br119

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κεφάλαιο Α: Βραζιλία – Γενικά στοιχεία.....	1
1. Στοιχεία γεωγραφίας	1
2. Πληθυσμός.....	1
3. Πολίτευμα – Πολιτικό σύστημα	1
3.1. Πολιτικά κόμματα.....	2
4. Γλώσσα και νόμισμα.....	3
5. Εξωτερικές σχέσεις.....	4
5.1. Συμμετοχή Βραζιλίας σε διεθνείς Οργανισμούς και ομάδες χωρών	4
5.1.1. Mercosul.....	4
5.1.2. Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.....	5
5.1.3. Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου	6
5.1.4. G20	7
5.1.5. BRICS	7
5.2. Διεθνείς συμφωνίες.....	8
5.3. Διμερείς συμφωνίες με Ελλάδα	8
6. Μέσα μαζικής ενημέρωσης.....	9
Κεφάλαιο Β: Οικονομία Βραζιλίας.....	10
1. Βασικά οικονομικά μεγέθη	10
2. Εξέλιξη και ανάλυση βασικών οικονομικών μεγεθών	10
2.1. Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.....	10
2.1.1. Γεωργία / Αγροτική παραγωγή.....	11
2.1.2. Βιομηχανία / Βιομηχανική παραγωγή.....	11
2.1.3. Υπηρεσίες.....	11
2.2. Πληθωρισμός.....	11
2.3. Αγορά εργασίας.....	12
3. Εξωτερικός τομέας	12
3.1. Εξωτερικό εμπόριο.....	12
3.2. Συναλλαγματικά διαθέσιμα	16
3.3. Ξένες επενδύσεις.....	16
3.4. Συναλλαγματική ισοτιμία	16
4. Κρατικός προϋπολογισμός.....	17
5. Οικονομία πολιτειών	17
6. Οικονομικό – Επιχειρηματικό περιβάλλον.....	21
Κεφάλαιο Γ: Οικονομικές προβλέψεις 2014.....	22
Κεφάλαιο Δ: Οικονομικές Σχέσεις Ελλάδας – Βραζιλίας	23
1. Διμερές εμπόριο	23
1.1. Εμπόριο αγαθών	23
1.2. Εμπόριο υπηρεσιών	28
1.3. Προοπτική – προτάσεις.....	31
2. Επενδύσεις.....	33
2.1. Προοπτική – προτάσεις.....	34
3. Η εικόνα της Ελλάδας στη Βραζιλία.....	35
4. Προτάσεις δράσεων ενίσχυσης εξωστρέφειας.....	35
Κεφάλαιο Ε: Επισημάνσεις – Συμπεράσματα.....	37

Κεφάλαιο ΣΤ: Χρήσιμες διευθύνσεις	38
Κεφάλαιο Ζ: Σουρινάμ	40
1. Γενικά στοιχεία.....	40
2. Η οικονομία του Σουρινάμ.....	40
3. Επιχειρηματικό περιβάλλον.....	41
4. Οικονομικές σχέσεις Ελλάδας – Σουρινάμ	42
5. Χρήσιμες διευθύνσεις	43
Στατιστικό Παράρτημα.....	45
1. Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία διμερούς εμπορίου Ελλάδας – Βραζιλίας.....	45
2. Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία εισαγωγών / πληρωμών Βραζιλίας.....	56

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Πολιτικά κόμματα Βραζιλίας.....	2
Πίνακας 2: Κύρια μεγέθη της βραζιλιανής οικονομίας.....	10
Πίνακας 3: Εξωτερικό εμπόριο Βραζιλίας (εκ. δολάρια ΗΠΑ).....	12
Πίνακας 4: Κύριες ομάδες εξαγόμενων / εισαγόμενων προϊόντων Βραζιλίας, 2013 (εκ. δολάρια ΗΠΑ) ...	13
Πίνακας 5: Σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών Βραζιλίας και η θέση της Ελλάδας (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	14
Πίνακας 6: Σημαντικότεροι προμηθευτές Βραζιλίας και η θέση της Ελλάδας (εκ. δολάρια ΗΠΑ).....	15
Πίνακας 7: Οικονομία βραζιλιανών πολιτειών, 2011.....	19
Πίνακας 8: Οι μεγαλύτερες κατηγορίες ελληνικών προϊόντων που εξαγονται στη Βραζιλία (ευρώ).....	24
Πίνακας 9: Αξία εξαγωγών ελληνικών προϊόντων στη Βραζιλία – επιλογή από τις μεγαλύτερες κατηγορίες (ευρώ).....	25
Πίνακας 10: Οι μεγαλύτερες κατηγορίες βραζιλιανών προϊόντων που εισάγονται στην Ελλάδα (ευρώ) ...	27
Πίνακας 11: Αξία εισαγωγών βραζιλιανών προϊόντων στην Ελλάδα – επιλογή από τις μεγαλύτερες κατηγορίες (ευρώ).....	28
Πίνακας 12: Εισπράξεις Ελλάδας από τη Βραζιλία (δολάρια ΗΠΑ)	29
Πίνακας 13: Πληρωμές Βραζιλίας στον κόσμο και στην Ελλάδα, 2011 (εκ. δολάρια ΗΠΑ).....	30
Πίνακας 14: Κατάταξη προμηθευτών υπηρεσιών Βραζιλίας.....	30
Πίνακας 15: Βασικά στοιχεία για το Σουρινάμ	40
Πίνακας 16: Κύρια μεγέθη της οικονομίας του Σουρινάμ*	41
Πίνακας 17: Αξία εξαγωγών ελληνικών προϊόντων στο Σουρινάμ (ευρώ).....	43
Πίνακας 18: Ελληνικές εξαγωγές στη Βραζιλία (σε ευρώ).....	45
Πίνακας 19: Ελληνικές εισαγωγές από τη Βραζιλία (σε ευρώ).....	50
Πίνακας 20: Εισαγωγές της Βραζιλίας από τον κόσμο (σε εκ. δολάρια ΗΠΑ).....	56
Πίνακας 21: Πληρωμές της Βραζιλίας στον κόσμο (σε εκ. δολάρια ΗΠΑ).....	61

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας – Βραζιλίας (σε εκ. ευρώ)	23
Γράφημα 2: Διάρθρωση ελληνικών εξαγωγών στη Βραζιλία, 2013	26
Γράφημα 3: Ισοζύγιο υπηρεσιών Ελλάδας – Βραζιλίας (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	29
Γράφημα 4: Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας – Σουρινάμ (σε ευρώ)	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΒΡΑΖΙΛΙΑ - ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Στοιχεία γεωγραφίας

Η Βραζιλία είναι η μεγαλύτερη χώρα της νότιας Αμερικής και συνορεύει με όλα τα κράτη της ηπείρου, εκτός της Χιλής και του Ισημερινού. Βρέχεται από τον Ατλαντικό ωκεανό. Τα ποτάμια της Βραζιλίας αντιπροσωπεύουν το 12% των επιφανειακών υδάτων της γης – η υψηλότερη συγκέντρωση στον πλανήτη.

2. Πληθυσμός

Με 201.032.714 κατοίκους (εκτίμηση 1/7/2013), η Βραζιλία είναι η πολυπληθέστερη χώρα της νότιας Αμερικής και η πέμπτη πολυπληθέστερη στον κόσμο.

Στις νοτιοανατολικές πολιτείες παρατηρείται η μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού. SP, MG, RJ, BA και RS είναι οι πέντε πολιτείες που αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το μισό του πληθυσμού, 21,7%, 10,2%, 8,1%, 7,5% και 5,6%, αντίστοιχα.

3. Πολίτευμα - Πολιτικό σύστημα

Το πολίτευμα της Βραζιλίας είναι Προεδρική Ομοσπονδιακή Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.

Αρχηγός του κράτους και της ομοσπονδιακής κυβέρνησης είναι ο/η Πρόεδρος (4ετής θητεία), σήμερα η Dilma ROUSSEFF (PT, θητεία Ιαν. 2011 - Δεκ. 2014).

Η ομοσπονδιακή νομοθετική εξουσία ασκείται από το Εθνικό Κογκρέσο, αποτελούμενο από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και τη Γερουσία, που αντιπροσωπεύουν το λαό και τις πολιτείες (συμπεριλαμβανομένης της ομοσπονδιακής περιοχής), αντίστοιχα. Μέρος της νομοθετικής εξουσίας αποτελεί και το Ελεγκτικό Συνέδριο (TCU), αρμόδιο για τον έλεγχο και την εποπτεία της δημόσιας διοίκησης.

Τα όργανα της δικαστικής εξουσίας περιλαμβάνουν το Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο (STF), το Ανώτατο Δικαστήριο (STJ), τα Ομοσπονδιακά Περιφερειακά Δικαστήρια (TRF), Δικαστήρια και Δικαστές για θέματα εκλογικά, εργασιακά, στρατιωτικά, καθώς και τα Πολιτειακά Δικαστήρια και Δικαστές.

Οι τρεις εξουσίες είναι ανεξάρτητες.

Οι πολιτείες είναι αυτόνομες οντότητες, που μαζί, συνθέτουν την Ομοσπονδία. Η εκτελεστική εξουσία ασκείται από τον/ην Κυβερνήτη (4ετής θητεία). Η νομοθετική από τη Βουλή και η δικαστική από πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Δικαστήρια. Σήμερα, η Βραζιλία απαρτίζεται από 26 πολιτείες και μία ομοσπονδιακή περιοχή, όπου βρίσκεται η πρωτεύουσα Μπραζιλία.

- Βόρειες πολιτείες – συντομογραφία: Acre – AC, Amará – AP, Amazonas – AM, Pará – PA, Rondônia – RO, Roraima –RR, Tocantins – TO
- Βορειοανατολικές πολιτείες: Alagoas – AL, Bahia – BA, Ceará – CE, Maranhão – MA, Paraíba – PB, Pernambuco – PE, Piauí – PI, Rio Grande do Norte – RN, Sergipe – SE
- Νοτιοανατολικές πολιτείες: Espírito Santo – ES, Minas Gerais – MG, Rio de Janeiro – RJ, São Paulo – SP

- Νότιες πολιτείες: Paraná – PR, Santa Catarina – SC, Rio Grande do Sul – RS
- Κεντροδυτικές πολιτείες: Goiás – GO, Mato Grosso – MT, Mato Grosso do Sul – MS
- Ομοσπονδιακή περιοχή: Distrito Federal – DF

Οι δήμοι είναι η μικρότερη ομοσπονδιακή οντότητα στη Βραζιλία. Ο/η Δήμαρχος και το νομοθετικό σώμα εκλέγονται κάθε τέσσερα χρόνια.

3.1. Πολιτικά κόμματα

Μέχρι σήμερα, 32 κόμματα έχουν εγγραφεί στο μητρώο του Ανώτατου Εκλογικού Δικαστηρίου.

Πίνακας 1: Πολιτικά κόμματα Βραζιλίας

Πολιτικό κόμμα	Ημ/νία εγγραφής	Αρχηγός κόμματος
PMDB Partido do movimento democrático brasileiro (Κόμμα δημοκρατικού κινήματος)	30.6.1981	Valdir Raupp
PTB Partido trabalhista brasileiro (Βραζιλιανό κόμμα εργατικών)	3.11.1981	Benito Gama
PDT Partido democrático trabalhista (Κόμμα δημοκρατικών εργατικών)	10.11.1981	Carlos Lupi
PT Partido dos trabalhadores (Κόμμα εργατών)	11.2.1982	Rui Goethe Da Costa Falcao
DEM Democratas (Δημοκρατικοί)	11.9.1986	José Agripino Maia
PCdoB Partido comunista do Brasil (Κομμουνιστικό κόμμα Βραζιλίας)	23.6.1988	José Renato Rabelo
PSB Partido socialista brasileiro (Σοσιαλιστικό κόμμα)	1 ^ο .7.1988	Eduardo Campos
PSDB Partido da social democracia brasileira (Κόμμα σοσιαλδημοκρατίας)	24.8.1989	Aécio Neves Da Cunha
PTC Partido trabalhista cristão (Χριστιανικό εργατικό κόμμα)	22.2.1990	Daniel S. Tourinho
PSC Partido social cristão (Σοσιαλχριστιανικό κόμμα)	29.3.1990	Víctor Jorge Abdala Nólseis
PMN Partido da mobilização nacional (Κόμμα εθνικής κινητοποίησης)	25.10.1990	Oscar Noronha Filho
PRP Partido republicano progressista (Κόμμα προοδευτικών ρεπουμπλικανών)	29.10.1991	Ovasco Roma Altimari Resende
PPS Partido popular socialista (Λαϊκό σοσιαλιστικό κόμμα)	19.3.1992	Roberto Freire
PV Partido verde (Πράσινο κόμμα)	30.9.1993	José Luiz De França Penna
PTdoB Partido trabalhista do Brasil (Κόμμα εργατικών Βραζιλίας)	11.10.1994	Luis Henrique De Oliveira Resende
PP Partido progressista (Κόμμα προοδευτικών)	16.11.1995	Ciro Nogueira Lima Filho
PSTU Partido socialista dos trabalhadores unificado (Ενοποιημένο σοσιαλιστικό κόμμα εργατών)	19.12.1995	José Maria De Almeida
PCB Partido comunista brasileiro (Βραζιλιανό κομμουνιστικό κόμμα)	9.5.1996	Ivan Martins Pinheiro

Πολιτικό κόμμα		Ημ/νία εγγραφής	Αρχηγός κόμματος
PRTB	Partido renovador trabalhista brasileiro (Ανανεωτικό κόμμα εργατικών)	18.2.1997	José Levy Fidelix Da Cruz
PHS	Partido humanista da solidariedade (Ανθρωπιστικό κόμμα αλληλεγγύης)	20.3.1997	Eduardo Machado E Silva Rodrigues
PSDC	Partido social democrata cristão (Σοσιαλδημοκρατικό χριστιανικό κόμμα)	5.8.1997	José Maria Eymael
PCO	Partido da causa operária (Κόμμα του σκοπού των εργατών)	30.9.1997	Rui Costa Pimenta
PTN	Partido trabalhista nacional (Εθνικό κόμμα εργατικών)	2.10.1997	José Masci De Abreu
PSL	Partido social liberal (Σοσιαλφιλελεύθερο κόμμα)	2.6.1998	Luciano Caldas Bivar
PRB	Partido republicano brasileiro (Ρεπουμπλικανικό κόμμα)	25.8.2005	Marcos Antonio Pereira
PSOL	Partido socialismo e liberdade (Κόμμα σοσιαλισμού και ελευθερίας)	15.9.2005	Ivan Valente
PR	Partido da república (Κόμμα της δημοκρατίας)	19.12.2006	Alfredo Nascimento
PSD	Partido social democrático (Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα)	27.9.2011	Gilberto Kassab
PPL	Partido pátria livre (Κόμμα ελεύθερη πατρίδα)	4.10.2011	Sérgio Rubens De Araújo Torres
PEN	Partido ecológico nacional (Εθνικό οικολογικό κόμμα)	19.6.2012	Adilson Barroso Oliveira
PROS	Partido republicano da ordem social (Ρεπουμπλικανικό κόμμα κοινωνικής τάξης)	24.9.2013	Eurípedes G.De Macedo Júnior
SDD	Solidariedade (Αλληλεγγύη)	24.9.2013	Paulo Pereira Da Silva

Πηγές: Ανώτατο Εκλογικό Δικαστήριο Βραζιλίας

Στις προεδρικές εκλογές του 2010 η Dilma ROUSSEFF (PT) ηγήθηκε του κεντροαριστερού συνασπισμού «Para o Brasil seguir mudando» (για να εξακολουθήσει η Βραζιλία να αλλάζει) που υποστηρίχθηκε από τα κόμματα: PRB/PDT/PT/PMDB/PTN/PSC/PR/PTC/PSB/PCdoB. Κέρδισε στο δεύτερο γύρο έναντι του José SERRA (PSDB) και του συνασπισμού «O Brasil Pode Mais» (η Βραζιλία μπορεί περισσότερα), που υποστηρίχθηκε από τα κόμματα PSDB/DEM/PPS/PTB/PMN/PTdoB.

Οι προεδρικές εκλογές 2014 έχουν ορισθεί για τις 5 και 26 Οκτωβρίου, 1^{ος} και 2^{ος} γύρος, αντίστοιχα.

4. Γλώσσα και νόμισμα

Επίσημη γλώσσα της Βραζιλίας είναι η πορτογαλική.

Νόμισμα το real, πληθυντικός reais. Σύμβολο R\$, κωδικός BRL.

5. Εξωτερικές σχέσεις

5.1. Συμμετοχή Βραζιλίας σε διεθνείς Οργανισμούς και ομάδες χωρών

Η Βραζιλία συμμετέχει σε πλήθος διεθνών Οργανισμών και ομάδες χωρών, μεταξύ των οποίων οι: Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (IADB), Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF), Διεθνές Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (IFAD), Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (IMO), Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας (IAEA), Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (IBRD), Ένωση των Εθνών της Νοτίου Αμερικής (UNASUR), Ινστιτούτο των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση και την Έρευνα (UNITAR), Κοινότητα των Κρατών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής (CELAC), Μόνιμο Διαιτητικό Δικαστήριο (PCA), Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών (OAS), Οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNIDO), Οργανισμός Επισιτισμού και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (UN), Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD), Οργανισμός Πολυμερούς Ασφάλισης Επενδύσεων (MIGA), Παγκόσμια Οργάνωση Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO), Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (WTO), Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (WCO), Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO), Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO), Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS), BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότια Αφρική), G-15, G-20, G-24, G-77, Κοινή Αγορά του Νότου (MERCOSUL ή MERCOSUR).

5.1.1. Mercosul

Η χαμηλότερη των προσδοκιών επίδοση της εγχώριας οικονομίας, η ισχυροποίηση της Συμμαχίας του Ειρηνικού και η προοπτική σύναψης της Διατλαντικής Συμφωνίας Εμπορίου και Επενδύσεων μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, αποτέλεσαν παράγοντες πίεσης για τη βραζιλιανή βιομηχανία, που συχνά οδήγησαν σε αμφισβήτηση της προστιθέμενης αξίας της ένωσης Mercosul για τη χώρα.

Όπως υποστηρίζεται, η οικονομική και θεσμική κρίση στην Αργεντινή προκάλεσαν τους πρώτους τριγμούς στην ένωση, ενώ οι πολιτικές προστατευτισμού που εφαρμόζει η γειτονική χώρα, έθεσαν υπό αμφισβήτηση ακόμα και τη βιωσιμότητα της ένωσης. Η βραζιλιανή κυβέρνηση κατηγορείται ότι έχει πέσει στο τέλμα της Mercosul, καθώς, σε μια περίοδο που οι εμπορικές συμφωνίες, διμερείς και πολυμερείς, πληθαίνουν στον κόσμο, η Βραζιλία, όπως και κάθε χώρα – μέλος της Mercosul, υποχρεούται να λαμβάνει τη συγκατάθεση όλων των υπόλοιπων για να συνάψει κάποια εμπορική συμφωνία με τρίτη χώρα ή ένωση, έχοντας μέχρι στιγμής συνάψει εμπορικές συμφωνίες μόνο με το Ισραήλ, την Αίγυπτο και την Παλαιστινιακή Αρχή, και μάλιστα, για περιορισμένο αριθμό προϊόντων. Με τις συναλλαγές μεταξύ των δύο μεγάλων εταίρων της Mercosul – Βραζιλίας και Αργεντινής – να βαίνουν μειούμενες, με την είσοδο στην Ένωση της Βενεζουέλας, που τηρεί αντίστοιχα με την Αργεντινή σκληρή στάση ενάντια στο ελεύθερο εμπόριο, και με το δυναμισμό που επιδεικνύει η Συμμαχία του Ειρηνικού (Χιλή, Περού, Κολομβία, Μεξικό), σε συνδυασμό με τη στασιμότητα της Mercosul, η βιομηχανία εξέφρασε συχνά την ανησυχία ότι ο ρόλος της Βραζιλίας στη Λατινική Αμερική θα υποβαθμιστεί περαιτέρω.

Εξάλλου, η προοπτική σύναψης της Διατλαντικής Συμφωνίας Εμπορίου και Επενδύσεων μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, αποτέλεσε πηγή ανησυχίας για τη βραζιλιανή βιομηχανία και αιτία περαιτέρω αμφισβήτησης της Mercosul, καθώς εκτιμάται ότι πιθανή συμπερίληψη στη Συμφωνία των αγορών υπηρεσιών και κρατικών προμηθειών, όπως και της κατάρτισης προτύπων ποιότητας προϊόντων, υγιεινής και ασφάλειας τροφίμων κλπ, μπορεί να δώσει την ευκαιρία στα δύο μέρη να καταρτίζουν τα δικά τους πρότυπα, τα οποία τελικά να υποχρεούνται να ακολουθήσουν και οι διεθνείς οργανισμοί και οι λοιποί εμπορικοί τους εταίροι.

Έτσι, παρά την αδυναμία της να ανταγωνιστεί την ευρωπαϊκή βιομηχανία και την εκτίμηση ότι μια συμφωνία με την ΕΕ θα οδηγούσε σε μείωση δασμών για το 80% περίπου των ευρωπαϊκών εξαγωγών στη χώρα, μετά από χρόνια καθυστερήσεων, η βραζιλιανή βιομηχανία υποστήριξε την προώθηση των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου με την ΕΕ και μάλιστα έντονα και με αίσθηση επείγοντος, καθώς αφενός ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για τις ευρωπαϊκές επενδύσεις και τη μεταφορά τεχνολογίας, και αφετέρου, γιατί από τις αρχές του 2014 χάνει την προτιμησιακή πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά με το σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων, αφού η Παγκόσμια Τράπεζα κατέταξε τη Βραζιλία στις χώρες μεσαίου – υψηλού εισοδήματος για τρία συνεχόμενα έτη. Εκτός της βιομηχανίας, και η γεωργία αναμένει σημαντικά οφέλη από ενδεχόμενη Συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Mercosul, καθώς ελπίζει σε καλύτερους όρους πρόσβασης για τα προϊόντα της στην ευρωπαϊκή αγορά, διαπραγματευόμενη τον περιορισμό των αγροτικών επιδοτήσεων της ΚΑΠ.

Οι δύο μεγαλύτεροι συλλογικοί φορείς της Βραζιλίας, οι Εθνικές Συνομοσπονδίες Βιομηχανίας (CNI) και Γεωργίας και Κτηνοτροφίας (CNA), πίεσαν την κυβέρνηση να αποστασιοποιηθεί από τη Mercosul και να διαπραγματευτεί αυτόνομα με την ΕΕ. Η πρόταση, που υποστηρίχθηκε επίσης από την ισχυρότερη ομοσπονδία της χώρας, αυτή των Βιομηχανιών της Πολιτείας του Αγίου Παύλου (FIESP), αφορούσε τη σύναψη μιας συμφωνίας – πλαισίου μεταξύ των δύο Ενώσεων, με βάση την οποία, κάθε χώρα – μέλος της Mercosul θα διαπραγματευόταν στη συνέχεια αυτόνομα το επίπεδο και την ταχύτητα απελευθέρωσης της αγοράς της. Σταθερή στη θέση της υπέρ των πολυμερών έναντι των διμερών εμπορικών συμφωνιών, η κυβέρνηση αρνήθηκε το ενδεχόμενο, επαναλαμβάνοντας ότι η χώρα παραμένει σταθερά προσηλωμένη στη Mercosul και ότι η διαπραγμάτευση με την ΕΕ αποτελεί κοινή απόφαση των μελών της.

Μέχρι το τέλος του 2013, κάθε χώρα - μέλος της Mercosul είχε καταρτίσει κατάλογο με τα προς συμπερίληψη στη Συμφωνία είδη, για τα οποία θα ισχύσει ο προτεινόμενος μειωμένος εισαγωγικός δασμός σε ορίζοντα δεκαετίας. Ο κατάλογος της Βραζιλίας περιλαμβάνει το 87% των προϊόντων που απαρτίζουν τις συναλλαγές των δύο Ενώσεων. Ουρουγουάη και Παραγουάη φέρονται επίσης να ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για το θέμα και να έχουν παρουσιάσει φιλόδοξες προτάσεις. Η πρόταση της Αργεντινής περιλαμβάνει λιγότερο από το 80% των συναλλασσόμενων ειδών, ενώ εξαιρεί υπηρεσίες και κρατικές προμήθειες. Και τέλος, η Βενεζουέλα έχει δηλώσει ότι θα χρειαστεί περισσότερο χρόνο προσαρμογής στους κανόνες της Mercosul, πριν να είναι σε θέση να εισέλθει σε διαπραγματεύσεις με την ΕΕ.

Οι προτάσεις θα ανταλλάσσονταν το Δεκέμβριο του 2013, αλλά η ΕΕ ζήτησε παράταση της προθεσμίας ώστε να ολοκληρώσει τη δική της πρόταση, ενώ στο μεταξύ, υπέβαλε αίτημα διαβουλεύσεων στο πλαίσιο επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ, για την εξέταση του κατά πόσον προγράμματα φορολογικών κινήτρων και προνόμια που ισχύουν στις ζώνες ελεύθερου εμπορίου της Βραζιλίας, καταστρατηγούν τους κανόνες του διεθνούς εμπορίου. Πρόκειται για την πιο σοβαρή αμφισβήτηση της βραζιλιανής βιομηχανικής πολιτικής από την είσοδο της χώρας στον ΠΟΕ (1995), με την κυβέρνηση να ανησυχεί για τον οικονομικό και πολιτικό αντίκτυπο της διαδικασίας και ενδεχόμενης αρνητικής κατάληξής της.

5.1.2. Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Η Βραζιλία, όπως και άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, εκφράζουν συχνά τη δυσαρέσκειά τους για τη μην καθυστέρηση επικύρωσης, από όλα τα μέλη του ΔΝΤ, των αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που συμφωνήθηκαν το 2010 και που προβλέπουν ισχυρότερο ρόλο στις αναδυόμενες οικονομίες. Πάντως, το 2013 η Βραζιλία αύξησε εκ νέου τη συμμετοχή της στο κεφάλαιο του Ταμείου, από 2,2% σε 2,3%.

Στις αρχές Αυγούστου 2013 ο εκπρόσωπος της Βραζιλίας στο ΔΝΤ απείχε από την ψηφοφορία για την εκταμίευση της δόσης των 1,7 δισ. ευρώ για την Ελλάδα, με την αιτιολογία ότι οι δρακόντειες πολιτικές προσαρμογής δεν αποδίδουν, το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα προχωρά με αργό ρυθμό και η χώρα διατρέχει κίνδυνο χρεοκοπίας, ενώ ο βραζιλιανός Υπουργός Οικονομικών εξέφρασε την άποψη ότι τα προγράμματα διάσωσης της Ελλάδας και άλλων χωρών της περιφέρειας του ευρώ πρέπει να αναθεωρηθούν και να βελτιωθούν, ώστε να δημιουργηθούν καλύτερες συνθήκες για την ανάκαμψή τους. Ο εκπρόσωπος της Βραζιλίας στο ΔΝΤ έχει και στο παρελθόν τηρήσει ανάλογη στάση σε σχέση με τα προγράμματα δανεισμού της Ελλάδας.

Εξάλλου, έντονη υπήρξε η αντίδραση της Βραζιλίας στις διαπιστώσεις, προβλέψεις και συστάσεις του Ταμείου για τη βραζιλιανή οικονομία, στην ετήσια αξιολόγησή του, με την οποία επισήμανε το χαμηλό επίπεδο επενδύσεων, παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας, που κατέληγε στην αναθεώρηση, προς τα κάτω, της πρόβλεψης ανάπτυξης. Στην ίδια έκθεση, το ΔΝΤ αναφέρθηκε στην ανάγκη δημοσιονομικής εξυγίανσης και συγκράτησης του πληθωρισμού. Η Γενική Γραμματεία της Προεδρίας ανακοίνωσε ότι η κυβέρνηση δε χρειάζεται καμία συμβουλή, ενώ ο Υπουργός Οικονομικών χαρακτήρισε το κείμενο απολύτως άστοχο.

Βασικό σημείο διαφωνίας με το ΔΝΤ αποτελεί ο υπολογισμός του ακαθάριστου δημόσιου χρέους της Βραζιλίας. Το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης πρώτον, δεν αποδέχεται τους υπολογισμούς του Ταμείου (68,3% του ΑΕΠ το 2013). Έχει μάλιστα υποβάλει αίτημα στο ΔΝΤ να αλλάξει τη μεθοδολογία του, καθώς με βάση τους δικούς του υπολογισμούς, το χρέος της χώρας είναι κατά πολύ χαμηλότερο (57,2%). Δεύτερον, προτιμά τη χρήση του δείκτη καθαρού χρέους, που βεβαίως παρουσιάζει μια διαφορετική εικόνα (33,8% στο τέλος του έτους). Και τέλος, όσον αφορά το ακαθάριστο χρέος, προτιμά τη σύγκριση με τις αναπτυσσόμενες χώρες. Το Ταμείο από την άλλη πλευρά, συγκρίνει τη Βραζιλία με τις λουπές αναπτυσσόμενες χώρες, το μέσο χρέος των οποίων ανήλθε σε 35,2% του ΑΕΠ τους το 2012.

5.1.3. Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Η εκλογή του βραζιλιανού Πρέσβη κ. Roberto Azevêdo στην ηγεσία του ΠΟΕ, ακόμα και στην παρούσα συγκυρία που ο ρόλος και η αποτελεσματικότητα του Οργανισμού αμφισβητούνται, αντιμετωπίστηκε ως σημαντική επιτυχία για τη βραζιλιανή διπλωματία, που επιδιώκει να τοποθετήσει τη Βραζιλία μεταξύ των παγκόσμιων ηγετών, και μάλιστα, όχι μόνο μεταξύ των αναπτυσσόμενων, αλλά και των αναπτυσσόμενων χωρών, δίνοντας το στίγμα της δύναμης που μπορεί να υπηρετήσει τα συμφέροντα όλων.

Η συμφωνία για τη διευκόλυνση του εμπορίου μέσω της απλοποίησης και της διαφάνειας των τελωνειακών διαδικασιών, στην οποία κατέληξε η Υπουργική Διάσκεψη του ΠΟΕ στο Μπαλί το Δεκέμβριο 2013, θεωρήθηκε θετική για τη Βραζιλία και μεγάλη επιτυχία για τον κ. Azevêdo. Στην πραγματικότητα, η μεταρρύθμιση των τελωνειακών διαδικασιών αντιμετωπιζόταν για χρόνια από τη Βραζιλία ως αντικείμενο ενδιαφέροντος κυρίως των ΗΠΑ και της ΕΕ, που επιθυμούσαν να μειώσουν το κόστος των εξαγωγών τους στις αναπτυσσόμενες και φτωχές χώρες. Για το λόγο αυτό, είχε στο παρελθόν καταστήσει σαφές ότι δεν επρόκειτο για ζήτημα προτεραιότητάς της. Ωστόσο, υπό την απειλή πιθανής αποτυχίας της Διάσκεψης του Μπαλί, που θα διακινδύνευε πλέον την ίδια την υπόσταση του ΠΟΕ, αφήνοντας τη Βραζιλία διαπραγματευτικά απομονωμένη, με τις ΗΠΑ και την ΕΕ να προχωρούν ανεξάρτητα σε διμερείς συμφωνίες εμπορικής ολοκλήρωσης, η στάση της χώρας άλλαξε. Επιθυμώντας, επιπλέον, να υποστηρίξει το βραζιλιανό Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού, εκτός του ότι υποχώρησε σε σειρά απαιτήσεων που προέβαλλε την τελευταία δεκαετία και του ότι τήρησε αποστάσεις από την Αργεντινή και γενικά από τις αναπτυσσόμενες χώρες που εμφανίζουν τη σκληρότερη στάση σε σχέση με

την απελευθέρωση του εμπορίου, ανέπτυξε επιπλέον εντατική παρασκηνακή δράση για να διευκολύνει την επίτευξη της συμφωνίας.

5.1.4. G20

Στο G20 η Βραζιλία υποστηρίζει την ανάγκη λήψης επιπλέον μέτρων για την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, ενώ αντιτίθεται τόσο στην επιβολή δημοσιονομικών στόχων στις αναπτυσσόμενες χώρες, όσο και στη συμπερίληψη των συναλλαγματικών αποθεμάτων στους δείκτες αποτίμησης των παγκόσμιων ανισοτήτων, με το επιχείρημα ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες χρειάζονται υψηλά επίπεδα συναλλαγματικών αποθεμάτων για να αντιμετωπίσουν εξωγενείς οικονομικές και χρηματοπιστωτικές κρίσεις.

Η χώρα είχε πρώτη μιλήσει για «συναλλαγματικό πόλεμο» το 2010, και τουλάχιστον μέχρι να αρχίσει η αντίστροφη πορεία εκροής ξένου συναλλάγματος από τις αναπτυσσόμενες χώρες, επαναλάμβανε συχνά την κριτική της για τη νομισματική πολιτική των αναπτυσσόμενων χωρών, που αναγκάζει τα νομίσματα των αναπτυσσόμενων σε τεχνητή ανατίμηση, υποβιβάζοντας έτσι τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους. Η τελευταία φορά ήταν στη σύνοδο των υπουργών Οικονομικών του G20, το Φεβρουάριο 2013 στη Μόσχα, δια στόματος Υπουργού Οικονομικών.

Εξάλλου, κατά την τελευταία σύνοδο των G20 στην Αγία Πετρούπολη το Σεπτέμβριο 2013, Βραζιλία και Αργεντινή αρνήθηκαν την ανανέωση της συμφωνίας Stand Still – πρωτοβουλίας του G20 από το 2008, με σκοπό τη δέσμευση των χωρών που το απαρτίζουν να μην υιοθετήσουν νέα μέτρα προστατευτισμού στο εμπόριο. Οι δύο χώρες υποστήριξαν ότι τέτοιου είδους αποφάσεις είναι σκόπιμο να λαμβάνονται στο πλαίσιο του ΠΟΕ και όχι του G20.

5.1.5. BRICS

Εγκρίθηκε κατά την 5η Σύνοδο των BRICS, το Μάρτιο 2013 στο Durban της Νότιας Αφρικής, η ίδρυση επενδυτικής τράπεζας για τη χρηματοδότηση έργων υποδομής και βιώσιμης ανάπτυξης των 5 εταίρων (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότια Αφρική) και άλλων αναπτυσσόμενων χωρών. Ο νέος θεσμός θα λειτουργεί στο πρότυπο της Παγκόσμιας Τράπεζας και ανταγωνιστικά προς αυτήν. Ως έδρα επιλέχθηκε η Νότια Αφρική, καθώς αναμένεται ότι τα περισσότερα έργα που θα χρηματοδοτήσει θα αφορούν την αφρικανική ήπειρο, όπου η Κίνα, ως ο πλέον σημαντικός εταίρος μεταξύ των BRICS, έχει σημαντική παρουσία και συμφέροντα. Κάθε εταίρος θα συνεισφέρει 10 δισ. δολάρια ΗΠΑ, ώστε το αρχικό κεφάλαιο της τράπεζας να φτάσει τα 50 δισ. Φιλοδοξία των εταίρων είναι η τράπεζα να πετύχει πιστοληπτική αξιολόγηση AAA, ώστε να δανείζεται με κόστος χαμηλότερο από αυτό κάθε χώρας ξεχωριστά.

Οι Υπουργοί οικονομικών των πέντε συμφώνησαν επίσης στη δημιουργία αποθεματικού ταμείου ύψους 100 δισ. δολαρίων ΗΠΑ, του «Contingency Reserves Arrangement (CRA)», για τη διάσωση των οικονομιών τους σε περίπτωση που αντιμετωπίσουν κρίση ισοζυγίου πληρωμών ή πρόβλημα ρευστότητας λόγω κερδοσκοπικών επιθέσεων και άλλων εξωτερικών παραγόντων, χωρίς να χρειάζεται να εξαρτώνται από το ΔΝΤ και από χώρες που διαθέτουν μεγαλύτερη δύναμη σε αυτό. Ωστόσο οι αρχηγοί των κρατών δεν επιβεβαίωσαν για την ώρα τη σύσταση του ταμείου.

Οι BRICS δεν εμφανίζουν πάντα ενιαίο μέτωπο. Το Σεπτέμβριο 2013, η Κίνα ανακοίνωσε ανεξάρτητα από τις υπόλοιπες της ομάδας, ότι θα συμμετάσχει στην πρωτοβουλία των Πολύ Καλών Φίλων των Υπηρεσιών (Really Good Friends of Services – RGFS) για την κατάρτιση μιας Συμφωνίας για το Εμπόριο Υπηρεσιών

(Trade in Services Agreement – TISA) που θα είναι συμβατή, αλλά ευρύτερη από την GATS του ΠΟΕ. Αρχικά η είδηση προκάλεσε την ισχυρή αντίδραση της βραζιλιανής κυβέρνησης, που κατηγόρησε την Κίνα ότι εκθέτει τους εταίρους της της ομάδας BRICS. Στην πορεία πάντως, και υπό τον κίνδυνο να βρεθεί απομονωμένη, αποφάσισε να επανεξετάσει το ενδεχόμενο συμμετοχής της στις διαπραγματεύσεις για την TISA.

Σε διμερές επίπεδο, σημαντικότερος εμπορικός εταίρος για τη Βραζιλία μεταξύ των BRICS και παράλληλα δεύτερος σημαντικότερος στον κόσμο μετά την ΕΕ, είναι η Κίνα, με μια απόλυτα άνιση σχέση πάντως, καθώς 85% των βραζιλιανών εξαγωγών στην Κίνα αφορούν τρία βασικά προϊόντα, σιδηρομετάλλευμα, πετρέλαιο και σόγια, ενώ 97% των κινεζικών εξαγωγών αφορά βιομηχανικά και είδη μεταποίησης. Η σημασία της εμπορικής σχέσης των δύο χωρών, υπογραμμίζεται και από τη συμφωνία ανταλλαγής νομισμάτων ύψους 60 δισ. ρεάις που υπέγραψαν στο Durban, καθώς και από τη δημοσιοποίηση της πρόθεσης της Κίνας να χρηματοδοτήσει έργα στη Βραζιλία, με αντάλλαγμα βασικά προϊόντα.

Εξάλλου, δύο κινεζικές επιχειρήσεις, οι China National Offshore Oil Corporation και China National Petroleum Corporation συμμετείχαν με 10% καθεμιά στην κοινοπραξία που κέρδισε το διαγωνισμό και θα εκμεταλλευτεί το pre-salt κοιτάσμα πετρελαίου Libra, ενώ ενδιαφέρον φαίνεται πως υπάρχει και για τις προετοιμαζόμενες παραχωρήσεις σιδηροδρόμων. Βασικό σημείο τριβής πάντως, αποτελεί η εμμονή της κινεζικής πλευράς να απασχολεί κινέζους εργαζόμενους τοπικά, κάτι που η Βραζιλία αντιμάχεται.

5.2. Διεθνείς συμφωνίες

- Διανοητική ιδιοκτησία: Η Βραζιλία είναι μέλος του World Intellectual Property Organization (WIPO) και έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση των Παρισίων για την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, στη Σύμβαση της Βέρνης για την προστασία καλλιτεχνικών και λογοτεχνικών έργων, καθώς και στη Συμφωνία TRIPS του ΠΟΕ. Δεν είναι μέλος της Συμφωνίας της Μαδρίτης σχετικά με τη Διεθνή Καταχώρηση Σημάτων.
- Κρατικές προμήθειες: Η Βραζιλία δεν έχει προσχωρήσει στη Συμφωνία για τις Δημόσιες Προμήθειες (GPA) του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.
- Συμβόλαια πώλησης εμπορευμάτων: Η Βραζιλία προσχώρησε στη Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών για τα Συμβόλαια Διεθνών Πωλήσεων Εμπορευμάτων (CISG) το Μάρτιο 2013.
- Κλιματική αλλαγή: Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, Πρωτόκολλο του Κιότο.

5.3. Διμερείς συμφωνίες με Ελλάδα

- Εμπορική Συμφωνία (Ν. 310/1976, ΦΕΚ Α 105)
- Σύμβαση Κοινωνικής Ασφάλισης (Ν. 1553/1985, ΦΕΚ Α 98)
- Τουριστική Συμφωνία (Ν. 3382/2005, ΦΕΚ Α 207)
- Συμφωνία για την Οικονομική, Επιστημονική και Τεχνολογική Συνεργασία και τη Συνεργασία σε θέματα Καινοτομίας (Ν. 3958/2011, ΦΕΚ Α 92)

6. Μέσα μαζικής ενημέρωσης

Επτά όμιλοι ελέγχουν το 80% της αγοράς ΜΜΕ της Βραζιλίας.

- **Organizações Globo.** Ο μεγαλύτερος όμιλος ΜΜΕ στη Λατινική Αμερική και ηγέτης στη βραζιλιανή αγορά. Διαθέτει το τηλεοπτικό δίκτυο Rede Globo (ελεύθερη τηλεόραση με περισσότερες από 100 θυγατρικές εντός και εκτός Βραζιλίας), συνδρομητική τηλεόραση (ταινίες, αθλητισμός, κλπ.), ραδιοφωνικούς σταθμούς, ειδησεογραφικό πρακτορείο (Agência Globo), εφημερίδες (από τις σημαντικότερες, Ο Globo – τρίτη σε κυκλοφορία στη χώρα και Valor Econômico στην οποία συμμετέχει κατά 50%), περιοδικά (από τα σημαντικότερα, Revista Época) και πλήθος ηλεκτρονικών μέσων (μεταξύ άλλων, G1, Globo News κλπ.). Διαθέτει επίσης εταιρίες παραγωγής ταινιών και τηλεοπτικών σειρών, μουσικής παραγωγής, εκδοτικό οίκο, ιστοσελίδες αγγελιών, καθώς και ορισμένες συμμετοχές σε εταιρίες ακινήτων και τροφίμων.
- **Abril.** Ο δεύτερος μεγαλύτερος όμιλος ΜΜΕ στη Βραζιλία και ο μεγαλύτερος στον τομέα των περιοδικών. 7 στα 10 πλέον δημοφιλή περιοδικά στη χώρα εκδίδονται από την Editora Abril, τον εκδοτικό οίκο του ομίλου, μεταξύ αυτών, το ιδιαίτερης επιρροής Veja. Διαθέτει ακόμα τηλεοπτικά κανάλια ελεύθερα και συνδρομητικά, εκδόσεις εκπαιδευτικών βιβλίων, σχολεία φροντιστηριακού τύπου και εκμάθησης ξένων γλωσσών.
- **Grupo Folha.** Ο τρίτος σε μέγεθος όμιλος ΜΜΕ στη Βραζιλία. Μεταξύ άλλων, εκδίδει την ημερήσια εφημερίδα εθνικής κυκλοφορίας Folha de S. Paulo, με την υψηλότερη κυκλοφορία στη χώρα. Μαζί με τον όμιλο Organizações Globo, συμμετέχει κατά 50% στη μεγαλύτερη οικονομική εφημερίδα της χώρας, Valor Econômico. Διαθέτει ακόμα διαδικτυακή τηλεόραση και πλήθος άλλων ηλεκτρονικών μέσων, εταιρία δημοσκοπήσεων – μελετών, ραδιόφωνο και εκδόσεις βιβλίων.
- **Grupo Record.** Τέταρτος σε μέγεθος όμιλος ΜΜΕ, διαθέτει το τηλεοπτικό δίκτυο Rede Record de Televisão, δεύτερο σε θεαματικότητα μετά από αυτό της Organizações Globo. Διαθέτει ακόμα ραδιοφωνικούς σταθμούς, εφημερίδα, ειδησεογραφικό portal και εταιρία παραγωγής τηλεοπτικών σειρών. Ελέγχεται από την Εκκλησία της Πεντηκοστής Igreja Universal do Reino de Deus.
- **Grupo Bandeirantes de Comunicação.** Διαθέτει το τηλεοπτικό δίκτυο TV Band (αναλογικά και καλωδιακά κανάλια), ραδιοφωνικούς σταθμούς και εταιρία παραγωγής τηλεοπτικών σειρών. Συνεργάζεται με τη Metro Internacional για την έκδοση της ομώνυμης δωρεάν εφημερίδας σε μεγάλες βραζιλιανές πολιτειακές πρωτεύουσες.
- **Sistema Brasileiro de Televisão (SBT).** Το τρίτο σε θεαματικότητα τηλεοπτικό δίκτυο με περισσότερα από 100 κανάλια σε όλη τη χώρα.
- **Grupo Estado.** Διαθέτει το μεγαλύτερο ιδιωτικό πρακτορείο ειδήσεων της Βραζιλίας, Agência Estado, και εκδίδει την ημερήσια εφημερίδα εθνικής κυκλοφορίας O Estado de S. Paulo, τέταρτη σε κυκλοφορία στη χώρα και δεύτερη στην πολιτεία του Αγίου Παύλου, όπου και εκδίδεται, πίσω από την Folha de S. Paulo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ

1. Βασικά οικονομικά μεγέθη

Πίνακας 2: Κύρια μεγέθη της βραζιλιανής οικονομίας

	2011	2012	2013
Ονομαστικό ΑΕΠ (τρις. ρεάις / τρις. ευρώ)	4,143 / 1,78	4,403 / 1,755	4,838 / 1,686
Μεταβολή ΑΕΠ	2,73%	1%	2,3%
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ρεάις)	21.250	22.402	24.065
Ανεργία	5,98%	5,5%	5,39%
Δείκτης τιμών καταναλωτή	6,5	5,84	5,91
Εξαγωγές (δισ. δολάρια ΗΠΑ)	256,04	242,579	242,179
Εισαγωγές (δισ. δολάρια ΗΠΑ)	226,23	223,158	239,621
Εμπορικό ισοζύγιο (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	29.810	19.421	2.558
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	-52.473	-54.249	-81.374
Εισροή ΞΑΕ – απόθεμα (δολάρια ΗΠΑ)	695.103	702.208	μ/δ
Εκροή Επενδύσεων – απόθεμα (δολάρια ΗΠΑ)	202.586	266.252	μ/δ
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα κεντρικής κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	2,5%	2,4%	1,6%
Ακαθάριστο χρέος κεντρικής κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	54,2%	58,9%	57,2%
Ακαθάριστο εξωτερικό χρέος (% ΑΕΠ)	12%	13,9%	14%
Συναλλαγματικά διαθέσιμα (δισ. δολάρια ΗΠΑ)	352,0	378,6	375,8

Πηγές: Κεντρική Τράπεζα Βραζιλίας, Instituto de Pesquisa Econômica Aplicada (Ipeadata)

2. Εξέλιξη και ανάλυση βασικών οικονομικών μεγεθών

2.1. Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν

Κατά 2,3% αυξήθηκε το ΑΕΠ της Βραζιλίας το 2013, αποτέλεσμα σημαντικά βελτιωμένο σε σχέση με την επίδοση 1% του 2012. Η ονομαστική αξία του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές ανήλθε σε 4,838 τρις. ρεάις (1,686 τρις. ευρώ). Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, στα 24.065 ρεάις (8.389 ευρώ), αυξήθηκε κατά 1,4% σε σχέση με το 2012.

Από την πλευρά της προσφοράς, υπηρεσίες, βιομηχανία και αγροτική παραγωγή συμμετείχαν στη διαμόρφωση του ΑΕΠ κατά 69,4%, 24,9% και 5,7% αντίστοιχα, με τη βιομηχανία σε σταθερή υποχώρηση και τη χαμηλότερη συμμετοχή στο ΑΕΠ που έχει καταγραφεί από το 2000. Στο ΑΕΠ του 2012, στους τρεις τομείς αναλογούσε μερίδιο 68,7%, 26% και 5,3%, αντίστοιχα.

Από την πλευρά της ζήτησης, σημαντικότερη ήταν η συνεισφορά των επενδύσεων, που αυξήθηκαν κατά 6,3% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, και κατευθύνθηκαν κυρίως στον τομέα παραγωγής μηχανών και εξοπλισμών. Η συνεισφορά των επενδύσεων στη διαμόρφωση του ΑΕΠ ανήλθε σε 18,4%, ελαφρά βελτίωση σε σχέση με το 18,2% του 2012. Η κατανάλωση των νοικοκυριών αυξήθηκε για δέκατη συνεχόμενη χρονιά, αν και η επίδοση 2,3%, είναι η χαμηλότερη της δεκαετίας. Εξακολουθεί, πάντως, να δίνει τη σημαντικότερη συνεισφορά στο ΑΕΠ, 62,5%. Με υψηλή κατανάλωση, η αποταμίευση μειώθηκε σε 13,9% του ΑΕΠ από 14,6% το 2012. Τέλος, η δαπάνη του κράτους αυξήθηκε κατά 1,9%.

2.1.1. Γεωργία / Αγροτική παραγωγή

Η μεγαλύτερη ώθηση στην οικονομία προήλθε από τον αγροτικό τομέα, που αναπτύχθηκε κατά 7%, ο υψηλότερος ρυθμός που έχει καταγραφεί από το 1996, οπότε και ξεκινάει η χρονολογική σειρά. Σόγια, ζαχαροκάλαμο, καλαμπόκι και σιτάρι, ήταν οι καλλιέργειες που σημείωσαν την υψηλότερη αύξηση παραγωγής.

2.1.2. Βιομηχανία / Βιομηχανική παραγωγή

Με ανάπτυξη 1,3%, η βιομηχανία είχε τη χαμηλότερη συμμετοχή στο ΑΕΠ από το 2000, γεγονός που αναζωπύρωσε τις ανησυχίες για τη σταθερή απώλεια ανταγωνιστικότητάς της και την πολεμική αναφορικά με τις πολιτικές στήριξής της.

Οι σημαντικότεροι ρυθμοί ανάπτυξης σημειώθηκαν στους τομείς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου, ύδρευσης και αποχέτευσης (+2,9%), κυρίως λόγω της αύξησης της οικιακής ζήτησης. Ακολούθησαν οι τομείς κατασκευών και μεταποίησης (+1,9% έκαστος), ενώ μείωση καταγράφηκε στον τομέα εξόρυξης (-2,8%).

2.1.3. Υπηρεσίες

Με ανάπτυξη 2%, ο τομέας των υπηρεσιών είχε τη δεύτερη καλύτερη επίδοση το 2013. Όλες οι κατηγορίες σημείωσαν ανάπτυξη, κυρίως οι υπηρεσίες πληροφορικής (5,3%), μεταφορές, αποθήκευση και ταχυδρομεία (2,9%), εμπόριο (2,5%), κτηματομεσιτικές (2,3%), διοικητικές, υγείας και δημόσιας εκπαίδευσης (2,1%), χρηματοπιστωτικής μεσολάβησης και ασφαλιστικές (1,7%) και λοιπές υπηρεσίες (0,6%).

2.2. Πληθωρισμός

Σε 5,91% ανήλθε το ποσοστό του πληθωρισμού το 2013, έναντι 5,84% το 2012, εντός του εύρους – στόχου της κυβέρνησης (2,5%-6,5%), αλλά για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά υψηλότερο από το μέσο στόχο του 4,5%, και επίσης, πάνω από το αναμενόμενο για κυβέρνηση και αναλυτές. Σημαντικότερη επιρροή στο αποτέλεσμα είχαν, τα τρόφιμα και ποτά, όπου σημειώθηκε αύξηση 8,48%, οι προσωπικές δαπάνες (εκδρομές, τσιγάρα, φροντίδα ομορφιάς) +8,39% και οι μεταφορές +3,29%. Ισχυρές πιέσεις στον πληθωρισμό άσκησε και η υποτίμηση του ρεάλ έναντι του δολαρίου, κυρίως λόγω της επίδρασης που είχε στα νομίσματα αναπτυσσόμενων χωρών η ανακοίνωση για την επικείμενη τροποποίηση της νομισματικής πολιτικής των ΗΠΑ, καθώς κατέστησε τις εισαγωγές ακριβότερες.

Στην προσπάθεια συγκράτησης του πληθωρισμού η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής της Κεντρικής Τράπεζας της Βραζιλίας αύξησε το βασικό επιτόκιο 6 φορές μέσα στο 2013, το οποίο έφτασε το 10% στο τέλος του έτους.

2.3. Αγορά εργασίας

Παραδόξως, η ισχνή ανάπτυξη των τελευταίων ετών συνδυάζεται με σχεδόν πλήρη απασχόληση. Το χαμηλό επίπεδο παραγωγικότητας, ιδίως στους τομείς υπηρεσιών που αποτελούν κινητήρια δύναμη για τη βραζιλιανή οικονομία τα τελευταία χρόνια, εξηγεί αυτή την αντίφαση. Άλλη ερμηνεία, αποτελεί το γεγονός ότι 61 εκ. βραζιλιανοί ηλικίας 14 ετών και άνω, που θεωρούνται οικονομικά ενεργοί, δεν εργάζονται, δε σπουδάζουν και δεν αναζητούν εργασία, συνεπώς δεν υπολογίζονται ως άνεργοι. Από αυτούς, 41 εκ. είναι γυναίκες, ενώ 55,4% του συνόλου δεν έχει ολοκληρώσει τη βασική εκπαίδευση.

Αντίθετα από την επίσημη κρατική θέση, η βιομηχανία υποστηρίζει ότι υπάρχει σημαντικό έλλειμμα εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού στη χώρα. Σημειώνεται ότι το βραζιλιανό θεσμικό πλαίσιο είναι διαμορφωμένο έτσι ώστε να παρέχει προστασία στην εργασία των ημεδαπών, θέτοντας ως προϋπόθεση για την αλλοδαπή εργασία την προηγούμενη αναγνώριση ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προσόντων.

Ο κατώτατος μισθός διαμορφώνεται κάθε χρόνο με βάση την οικονομική ανάπτυξη και τον πληθωρισμό. Το 2013 ήταν 678 ρεάις το μήνα, ενώ για το 2014 έχει ορισθεί στα 724 ρεάις.

3. Εξωτερικός τομέας

3.1. Εξωτερικό εμπόριο

Η Βραζιλία είναι ο 22^{ος} εξαγωγέας και ο 22^{ος} εισαγωγέας στον κόσμο, με χαμηλότερη επίδοση μεταξύ των BRICS μόνο αυτή της Νότιας Αφρικής (κατάταξη ΠΟΕ 2012). Σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας για το 2011, διέθετε την πιο κλειστή οικονομία μεταξύ 179 χωρών, με τις εισαγωγές της τότε να αντιπροσωπεύουν μόλις το 13% του ΑΕΠ της. Το 2013, το ποσοστό αυτό υποχώρησε περαιτέρω σε 10,7%.

Το 2013 η χώρα κατέγραψε το χαμηλότερο εμπορικό πλεόνασμα των τελευταίων 13 ετών, με το εμπορικό ισοζύγιο στα 2,56 δισ. δολάρια ΗΠΑ, έναντι 19,39 δισ. το 2012 και 29,79 δισ. το 2011. Εκτός από τη διεθνή οικονομική κρίση, η κυβέρνηση απέδωσε την επιδείνωση του εμπορικού πλεονάσματος στη μείωση παραγωγής και εξαγωγής πετρελαίου στη διάρκεια του έτους, λόγω εργασιών συντήρησης στις εξέδρες εξόρυξης της κρατικής Petrobras, όπως και στην αύξηση εισαγωγής καυσίμων για την κάλυψη της εγχώριας ζήτησης.

Πίνακας 3: Εξωτερικό εμπόριο Βραζιλίας (εκ. δολάρια ΗΠΑ)

	2011	2012	2013	Δ13/12
Εμπορικό ισοζύγιο	29.793	19.395	2.558	-86,8%
Εξαγωγές	256.040	242.578	242.179	-0,2%
Εισαγωγές	-226.247	-223.183	-239.621	7,4%
Ισοζύγιο Υπηρεσιών	-37.931	-41.042	-47.524	15,8%
Ενοικίαση εξοπλισμού	-16.686	-18.741	-19.060	1,7%
Ταξίδια / τουρισμός	-14.709	-15.588	-18.632	19,5%
Μεταφορές	-8.335	-8.770	-9.786	11,6%
Υπηρεσίες πληροφορικής	-3.800	-3.850	-4.469	16,1%
Δικαιώματα, άδειες χρήσης	-2.710	-3.156	-3.066	-2,9%
Λοιπές υπηρεσίες	-2.390	-2.489	-2.603	4,6%
Επιχειρηματικές, επαγγελματικές, τεχνικές υπηρεσίες	10.699	11.552	10.092	-12,6%

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών Βραζιλίας, επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Το ισοζύγιο υπηρεσιών εξακολούθησε ελλειμματικό το 2013 κατά 47,5 δισ. δολάρια ΗΠΑ, αύξηση 15,8% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο. Τα μεγαλύτερα ελλείμματα αφορούσαν την ενοικίαση εξοπλισμού (κυρίως εξέδρες εξόρυξης πετρελαίου) και τα ταξίδια.

Το 46,7% των εξαγωγών της Βραζιλίας το 2013 αφορούσε πρώτες ύλες (κυρίως σιδηρομετάλλευμα, σόγια, πετρελαιοειδή και κρέας), 12,6% ημικατεργασμένα (ζάχαρη, κυτταρίνη) και 38,4% βιομηχανικά προϊόντα (εξέδρες εξόρυξης πετρελαίου, επιβατικά αυτοκίνητα, αεροπλάνα, κα.). Όσον αφορά τις εξαγωγές εξεδρών εξόρυξης πετρελαίου πάντως, ύψους 7,73 δισ. δολαρίων ΗΠΑ, πραγματοποιήθηκαν με ειδικό τελωνειακό καθεστώς, που επιτρέπει την πώληση εξεδρών στο εξωτερικό χωρίς στην πραγματικότητα να φεύγουν από τη χώρα, καθώς στη συνέχεια ενοικιάζονται από τον ίδιο τον πρώην ιδιοκτήτη ή άλλον ενδιαφερόμενο για χρήση στο εσωτερικό.

Διαφορετική δομή παρουσιάζουν οι εισαγωγές, με το 82,7% να αφορά βιομηχανικά προϊόντα (κυρίως, αυτοκίνητα και ανταλλακτικά, καύσιμα, φάρμακα, κυκλώματα και κινητήρες), 13,9% πρώτες ύλες (αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο) και 3,4% ημικατεργασμένα (χλωριούχο κάλιο, καουτσούκ, κα).

Πίνακας 4: Κύριες ομάδες εξαγόμενων / εισαγόμενων προϊόντων Βραζιλίας, 2013 (εκ. δολάρια ΗΠΑ)

10 σημαντικότερα εξαγόμενα προϊόντα			
	Αξία	% στο σύνολο	% Δ13/12
Σιδηρομετάλλευμα και συμπυκνώματά του	32.492	13,4	4,9
Σόγια, έστω και θρυμματισμένη	22.812	9,4	30,7
Ακατέργαστα έλαια πετρελαίου	12.957	5,4	-36,2
Ακατέργαστη ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο	9.164	3,8	-8,6
Εξέδρες εξόρυξης πετρελαίου	7.736	3,2	430,6
Κρέας κοτόπουλου	7.004	2,9	4,0
Πίτουρα σόγιας	6.787	2,8	2,9
Καλαμπόκι	6.251	2,6	18,2
Επιβατικά αυτοκίνητα	5.485	2,3	47,3
Βόειο κρέας	5.359	2,2	19,2
10 σημαντικότερα εισαγόμενα προϊόντα			
	Αξία	% στο σύνολο	% Δ13/12
Ακατέργαστα έλαια πετρελαίου	16.320	6,8	21,7
Επιβατικά αυτοκίνητα	9.081	3,8	-5,1
Καύσιμα	8.346	3,5	24,4
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	8.297	3,5	22,6
Φάρμακα	6.704	2,8	9,7
Ολοκληρωμένα κυκλώματα	4.849	2,0	14,1
Νάφθα	4.659	1,9	11,1
Φυσικό αέριο	3.878	1,6	16,2
Μέρη συσκευών μετάδοσης και λήψης σήματος	3.700	1,5	1,9
Κινητήρες, γεννήτριες, μετασχηματιστές και ανταλλακτικά	3.376	1,4	17,7

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εμπορίου Βραζιλίας, επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Πίνακας 5: Σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών Βραζιλίας και η θέση της Ελλάδας (εκ. δολάρια ΗΠΑ)

10 σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών (χώρες ΕΕ χωριστά)					
Κατάταξη		Χώρα	Εξαγωγές 2013	% στο σύνολο	% Δ13/12
2012	2013				
1	1	Κίνα	46.026	19,01	11,64
2	2	ΗΠΑ	24.653	10,18	-7,67
3	3	Αργεντινή	19.615	8,10	8,99
4	4	Ολλανδία	17.326	7,15	15,19
5	5	Ιαπωνία	7.964	3,29	0,1
6	6	Γερμανία	6.552	2,71	-9,97
8	7	Βενεζουέλα	4.850	2,00	-4,08
12	8	Νότια Κορέα	4.720	1,95	4,86
9	9	Χιλή	4.484	1,85	-2,57
62	10	Παναμάς	4.423	1,83	μ/δ
...			
88	84	Ελλάδα	151	0,06	-5,14
10 σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών (ΕΕ ως σύνολο)					
Κατάταξη		Χώρα	Εξαγωγές 2013	% στο σύνολο	% Δ13/12
2012	2013				
1	1	Ευρωπαϊκή Ένωση	47.765	19,72	-2,72
2	2	Κίνα	46.026	19,01	11,64
3	3	ΗΠΑ	24.653	10,18	-7,67
4	4	Αργεντινή	19.615	8,10	8,99
5	5	Ιαπωνία	7.964	3,29	0,1
7	6	Βενεζουέλα	4.850	2,00	-4,08
11	7	Νότια Κορέα	4.720	1,95	4,86
8	8	Χιλή	4.484	1,85	-2,57
50	9	Παναμάς	4.423	1,83	μ/δ
13	10	Μεξικό	4.230	1,75	5,68

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εμπορίου Βραζιλίας, επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Σημαντικότερος εμπορικός εταίρος της Βραζιλίας είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση που παρέμεινε για έναν ακόμα χρόνο στην κορυφή του καταλόγου προμηθευτών της Βραζιλίας και προορισμών των εξαγωγών της, αν και σε αυτή την τελευταία κατάταξη, η Κίνα απείλησε για μεγάλο διάστημα του έτους να την εκτοπίσει από την πρώτη θέση, αυξάνοντας τις εισαγωγές της από τη Βραζιλία κατά 11,6% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, έναντι μείωσης 2,7% από την ΕΕ. Βεβαίως, υπάρχει μια ποιοτική διαφορά μεταξύ των δύο, καθώς οι εξαγωγές στην ΕΕ αφορούν κατά 37% βιομηχανικά προϊόντα και 50% πρώτες ύλες, οι οποίες αντίθετα, δεσπόζουν στις εξαγωγές προς την Κίνα (85% έναντι μόνο 3% βιομηχανικών). Άλλοι σημαντικοί προορισμοί για τις εξαγωγές της Βραζιλίας είναι οι ΗΠΑ, Αργεντινή, Ιαπωνία και Βενεζουέλα.

Εκτός της ΕΕ, άλλοι σημαντικοί προμηθευτές της Βραζιλίας είναι οι Κίνα, ΗΠΑ, Αργεντινή και Νιγηρία. Οι εισαγωγές της Βραζιλίας αφορούν σχεδόν αποκλειστικά βιομηχανικά προϊόντα, με όλους τους μεγάλους εταίρους της (96% των εισαγωγών της από την ΕΕ, 98% από την Κίνα, 91% από τις ΗΠΑ).

Η Ελλάδα δεν είναι σημαντικός εμπορικός εταίρος για τη Βραζιλία. Κατατάσσεται 84^{ος} προορισμός για τις εξαγωγές της, αντιπροσωπεύοντας μόλις το 0,06% του συνόλου, και 71^{ος} προμηθευτής της με αξία εισαγωγών που αντιστοιχεί στο 0,05% του συνόλου.

Πίνακας 6: Σημαντικότεροι προμηθευτές Βραζιλίας και η θέση της Ελλάδας (εκ. δολάρια ΗΠΑ)

10 σημαντικότεροι προμηθευτές (χώρες ΕΕ χωριστά)					
Κατάταξη		Χώρα	Εξαγωγές 2013	% στο σύνολο	% Δ13/12
2012	2013				
1	1	Κίνα	37.302	15,57	8,91
2	2	ΗΠΑ	36.002	15,02	11,25
3	3	Αργεντινή	16.463	6,87	0,12
4	4	Γερμανία	15.182	6,34	6,83
6	5	Νιγηρία	9.648	4,03	20,41
5	6	Νότια Κορέα	9.491	3,96	4,32
7	7	Ιαπωνία	7.082	2,96	-8,45
8	8	Ιταλία	6.717	2,8	8,31
10	9	Γαλλία	6.498	2,71	9,95
11	10	Ινδία	6.357	2,65	26,07
...			
81	71	Ελλάδα	115	0,05	172,81
10 σημαντικότεροι προμηθευτές (ΕΕ ως σύνολο)					
Κατάταξη		Χώρα	Εξαγωγές 2013	% στο σύνολο	Δ13/12
2012	2013				
1	1	Ευρωπαϊκή Ένωση	50.745	21,18	6,35
2	2	Κίνα	37.302	15,57	8,91
3	3	ΗΠΑ	36.002	15,02	11,25
4	4	Αργεντινή	16.463	6,87	0,12
6	5	Νιγηρία	9.648	4,03	20,41
5	6	Νότια Κορέα	9.491	3,96	4,32
7	7	Ιαπωνία	7.082	2,96	-8,45
9	8	Ινδία	6.357	2,65	26,07
8	9	Μεξικό	5.795	2,42	-4,61
10	10	Χιλή	4.328	1,81	3,89

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εμπορίου Βραζιλίας, επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Βασικοί αγοραστές των βραζιλιανών υπηρεσιών¹ είναι οι ΗΠΑ (48,2%), ΕΕ (25,9%), χώρες της λατινικής Αμερικής εκτός Mercosul (4,7%) και χώρες Mercosul (2%). Η ΕΕ είναι ο σημαντικότερος προμηθευτής υπηρεσιών για τη Βραζιλία (48,8% επί του συνόλου των πληρωμών) και ακολουθούν ΗΠΑ (31,4%), χώρες Mercosul (3,7%) και χώρες της λατινικής Αμερικής εκτός Mercosul (1,5%).

3.2. Συναλλαγματικά διαθέσιμα

Με συναλλαγματικά διαθέσιμα 378,8 δισ. δολάρια ΗΠΑ στο τέλος του 2013, μείωση 0,7% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, η Βραζιλία είναι καθαρός πιστωτής, καθώς το ποσό υπερκαλύπτει το εξωτερικό της χρέος, που ανήλθε σε 312,02 δισ. δολάρια ΗΠΑ.

3.3. Ξένες επενδύσεις

Η εισροή ΞΑΕ το 2013 συνέχισε την πτωτική πορεία των προηγούμενων χρόνων και ανήλθε σε 64 δισ. δολάρια ΗΠΑ, ή 2,88% του ΑΕΠ και μείωση 2% σε σχέση με το 2012. Από αυτά, τα 41,6,8 δισ. αφορούν συμμετοχή στο κεφάλαιο βραζιλιανών επιχειρήσεων και τα 22,4 δισ. ενδοεταιρικά δάνεια. Οι ΞΑΕ κατευθύνθηκαν κυρίως στους τομείς εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου, εμπορίου, τραπεζών και μεταφορών.

Η χώρα έχασε μια θέση στην κατάταξη των προτιμητέων επενδυτικών προορισμών της Unctad για τη διετία 2012-2014, και βρίσκεται πλέον πέμπτη, πίσω από τις Κίνα, ΗΠΑ, Ινδία και Ινδονησία και με σημαντική διαφορά από τους τρεις πρώτους.

Σημαντική αύξηση παρατηρήθηκε στην εισροή επενδύσεων χαρτοφυλακίου, με την καθαρή εισροή σε ομολογίες και μετοχές βραζιλιανών επιχειρήσεων να ανέρχονται σε 25,4 και 11,6 δισ. δολάρια ΗΠΑ αντίστοιχα, έναντι 10,9 και 5,6 δισ. τον προηγούμενο χρόνο.

Καθαρή επιστροφή 3,5 δισ. δολαρίων ΗΠΑ καταγράφηκε για τρίτη συνεχόμενη χρονιά στις επενδύσεις της Βραζιλίας στο εξωτερικό, που αποδίδεται σε επιστροφές ενδοεταιρικών δανείων. Οι βραζιλιανές άμεσες επενδύσεις κατευθύνονται κατά βάση στις υπηρεσίες (κυρίως χρηματοπιστωτικές) και στον πρωτογενή τομέα (κυρίως εξόρυξη). Οι κύριοι προορισμοί των βραζιλιανών κεφαλαίων είναι χώρες της ΕΕ, φορολογικοί παράδεισοι, χώρες της Ν. Αμερικής και οι ΗΠΑ.

Οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου της Βραζιλίας στο εξωτερικό ανήλθαν σε 8,9 δισ. δολάρια ΗΠΑ, από τα οποία 1,5 δισ. κατευθύνθηκαν σε μετοχές και 7,4 δισ. σε ομολογίες.

3.4. Συναλλαγματική ισοτιμία

Το 2013 το δολάριο ΗΠΑ ανατιμήθηκε κατά 15,11% ως προς το ρεάλ, αποτέλεσμα της αυξανόμενης απαισιοδοξίας των επενδυτών για τη βραζιλιανή οικονομία και της προσδοκίας για περιορισμό του προγράμματος κινήτρων της αμερικανικής οικονομίας από τη Federal Reserve (αντίστοιχα, το ευρώ ανατιμήθηκε κατά 14,4%). Μετά την ανακοίνωση της τελευταίας για περικοπή επαναγοράς ομολόγων, η Κεντρική Τράπεζα της Βραζιλίας συνέχισε να αυξάνει το βασικό επιτόκιο, το οποίο ανήλθε σε 10% στο

¹ Στοιχεία 2012, Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εμπορίου Βραζιλίας.

τέλος του έτους και μεταφράζεται σε ένα από τα υψηλότερα πραγματικά επιτόκια στον κόσμο, ενώ ξεκίνησε παρεμβάσεις στην προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος για τη σταθεροποίηση του βραζιλιανού νομίσματος. Η αγορά πάντως εκτιμά ότι το ρεάλ θα εξακολουθήσει να υποτιμάται, τοποθετώντας το περί το 2,45:1 σε σχέση με το δολάριο στο τέλος του 2014. Αν δε οι οίκοι αξιολόγησης προχωρήσουν σε περαιτέρω υποβάθμιση του χρέους της χώρας, εκτιμάται ότι η υποτίμηση μπορεί να είναι ακόμα ισχυρότερη.

Η υποτίμηση του ρεάλ συνοδεύτηκε και από σημαντική εκροή συναλλάγματος από τη χώρα το 2013, ύψους 12,261 δισ. δολαρίων ΗΠΑ, το χειρότερο αποτέλεσμα από το 2002. Εκτιμάται ότι, με τη σταδιακή ανάκαμψη της οικονομίας των ΗΠΑ, κυρίως, και των αναπτυγμένων οικονομιών γενικότερα, οι επενδυτές θα εξακολουθήσουν να αποχωρούν από τη Βραζιλία.

4. Κρατικός προϋπολογισμός

Ο προϋπολογισμός της ομοσπονδιακής κυβέρνησης του 2013 καταρτίστηκε με βάση πρόβλεψη ανάπτυξης 4,5%, και στη συνέχεια αναθεώρηση μεταξύ 3% και 4%. Προβλέφθηκαν έσοδα 2,276 τρισ. ρεάις, εκ των οποίων 610,1 δισ. δεσμεύθηκαν για την αναχρηματοδότηση του δημόσιου χρέους και 1,66 τρισ. ρεάις για επενδύσεις, φοροαπαλλαγές, άλλες πληρωμές και ασφαλιστικές καλύψεις. Στον προϋπολογισμό είχε επίσης προβλεφθεί πρωτογενές πλεόνασμα 3,12% του ΑΕΠ για όλο το δημόσιο τομέα και 2,16% για την ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Στην πορεία, ο στόχος αναπροσαρμόστηκε σε 2,3% για όλο το δημόσιο τομέα, λόγω της αύξησης των δαπανών για φοροαπαλλαγές και επιδοτήσεις, χωρίς αντίστοιχα σημαντική επιτάχυνση της οικονομίας. Επιπλέον αυτού, η κυβέρνηση ζήτησε και το κογκρέσο ενέκρινε την άρση της υποχρέωσης της ομοσπονδίας να καλύψει τυχόν αποτυχία πολιτειών και δήμων να παρουσιάσουν το στοχοθετημένο πλεόνασμα. Έτσι ο στόχος για πρωτογενές πλεόνασμα 2,3% του ΑΕΠ, μοιράστηκε σε περίπου 73 δισ. ρεάις για την ομοσπονδιακή κυβέρνηση και 38 δισ. για πολιτείες και δήμους.

Τελικά, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ξεπέρασε τον αναθεωρημένο αυτό στόχο, καθώς παρουσίασε πρωτογενές πλεόνασμα 77,072 δισ. ρεάις, που αντιστοιχεί στο 1,6% του ΑΕΠ της χώρας και αντιπροσωπεύει μείωση 13% σε σχέση με το περσινό πλεόνασμα. Ο στόχος πάντως επιτεύχθηκε χάρη στο έκτακτο έσοδο 15 δισ. ρεάις από την εφάπαξ πληρωμή που προβλεπόταν στο διαγωνισμό παραχώρησης του πετρελαιοφόρου πεδίου Libra, καθώς και με την εμφάνιση, ως εσόδων, εισπράξεων ύψους 218,4 εκ. ρεάις που ακόμα δεν έχουν πραγματοποιηθεί, από ομοσπονδιακό πρόγραμμα επαναδιαπραγμάτευσης καθυστερούμενων οφειλών.

Στο τέλος του 2013, το καθαρό δημόσιο χρέος ανήλθε σε 33,8% του ΑΕΠ, από 35,1% το 2012, ενώ και το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε σε 57,2% του ΑΕΠ από 58,9% τον προηγούμενο χρόνο. Ωστόσο, υπάρχει απόκλιση υπολογισμών ως προς αυτό το τελευταίο, με το ΔΝΤ να το υπολογίζει σε 68,3% του ΑΕΠ, γεγονός που έχει οδηγήσει τη βραζιλιανή κυβέρνηση σε αίτημα αλλαγής της μεθοδολογίας του Ταμείου (Κεφ. Α, 5.1.2 Διεθνές Νομισματικό Ταμείο).

5. Οικονομία πολιτειών

Με βάση τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα επίσημα στοιχεία (2011), τη μεγαλύτερη συνεισφορά στο ΑΕΠ της χώρας έχουν οι νοτιοανατολικές πολιτείες (55,4%), ενώ μόνη η πολιτεία του Αγίου Παύλου παράγει το 32,6% του προϊόντος της Βραζιλίας. Ο πλούτος της προκύπτει κυρίως από τις υπηρεσίες και τη βιομηχανία (70,5% και 27,4% αντίστοιχα). Ακολουθούν οι πολιτείες Rio de Janeiro (30,4% βιομηχανία, 69,2% υπηρεσίες) και Minas Gerais (9,2% αγροτική παραγωγή, 32,8% βιομηχανία και 58% υπηρεσίες).

Οι νοτιοανατολικές πολιτείες διαθέτουν επίσης την υψηλότερη συγκέντρωση πληθυσμού, ενώ τους αναλογεί το μισό της συνολικής κατανάλωσης της χώρας.

Το 2013, στις τέσσερις νοτιοανατολικές πολιτείες, Αγίου Παύλου, Rio de Janeiro, Minas Gerais και Espírito Santo, αναλογούσε το 54,72% των εισαγωγών της χώρας (με εξαίρεση την πολιτεία Minas Gerais, οι υπόλοιπες έχουν λιμάνια και είναι σημεία εισόδου εισαγωγών για όλη τη χώρα). Ακολούθησαν οι πολιτείες του νότου με 21,24% (Parana, Rio Grande do Sul και Santa Catarina), ενώ στην ίδια κατηγορία σημαντικών εισαγωγέων υπάγεται και η βόρεια πολιτεία Amazonas (5,9% του συνόλου των εισαγωγών της χώρας, λόγω της Ζώνης Ελεύθερου Εμπορίου του Manaus). Σημαντικότερες εξαγωγικές πολιτείες αναδείχθηκαν οι Άγιος Παύλος 23,25% επί του συνόλου εξαγωγών της χώρας, Minas Gerais 13,81%, Rio Grande do Sul 10,36%, Rio de Janeiro 8,78% και Parana 7,53%.

Όσον αφορά τις πληρωμές για υπηρεσίες, πραγματοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά από τις πολιτείες Rio de Janeiro (56% του συνόλου το 2012) και Αγίου Παύλου (31,9%), η πρώτη ως πετρελαιοπαραγωγός πολιτεία (κυρίως ενοικίαση εξοπλισμού εξόρυξης και μεταφορικές υπηρεσίες) και η δεύτερη, καθώς διαθέτει την υψηλότερη συγκέντρωση της βιομηχανίας της χώρας και λιμάνια. Και οι δύο έχουν από τα υψηλότερα κατά κεφαλήν ΑΕΠ, γεγονός που επίσης μεταφράζεται σε εξερχόμενο τουρισμό.

Σε επίπεδο δήμων, ο Άγιος Παύλος είναι η μεγαλύτερη πόλη της Βραζιλίας και από τις μεγαλύτερες μητροπολιτικές περιοχές του κόσμου. Θεωρείται το επιχειρηματικό κέντρο της χώρας. Δεύτερη σε μέγεθος είναι η πόλη του Rio de Janeiro, με βασική πηγή εσόδων τον τουρισμό, αλλά και κέντρο της βιομηχανίας ενέργειας (πετρέλαιο, φυσικό αέριο και συναφείς κλάδοι). Η πρωτεύουσα Brasília (DF), με το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στη χώρα, είναι το κέντρο της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Η ελάχιστη βιομηχανική παραγωγή στοχεύει στην κάλυψη των αναγκών της πόλης. Στους τρεις αυτούς δήμους, το 2011 αναλογούσε το 20,6% του ΑΕΠ της Βραζιλίας, κατά σειρά, στον Άγιο Παύλο (11,5%), Rio de Janeiro (5,1%) και Brasília (4%). Στην κατάταξη, που δεν έχει αλλάξει από το 2008, ακολουθούν οι δήμοι Curitiba με 1,4% (πολιτεία Paraná), Belo Horizonte με 1,3% (Minas Gerais) και Manaus με 1%(Amazonas).

Πίνακας 7: Οικονομία βραζιλιανών πολιτειών, 2011

Πολιτεία	Συμμετοχή στο ΑΕΠ της χώρας (%)	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (R\$)	Σύνθεση ΑΕΠ (% ΑΕΠ, % επί συνόλου τομέα)													
			Πρωτογενής τομέας	Δευτερογενής τομέας					Τριτογενής τομέας							
				Σύνολο τομέα	Εξόρυξη	Μεταποίηση	Κατασκευές	Επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας	Σύνολο	Εμπόριο	Μεταφορές - επικοινωνίες	Υπηρεσίες πληροφορικής	Χρηματοπιστωτικές / ασφαλιστικές υπηρεσίες	Κτηματομεσοτικές υπηρεσίες	Υγεία, εκπαίδευση, σφάλεια	Λοιπές υπηρεσίες
Βόρειες πολιτείες	5,4	5.670														
Rondônia	0,7	6.740	20,2	19,0	0,7	6,4	11,6	0,3	60,8	13,5	2,6	0,7	2,8	6,4	27,3	7,4
Acre	0,2	5.160	17,7	13,4	0,0	3,1	8,6	1,7	68,9	10,5	2,4	1,3	3,0	8,5	35,3	7,9
Amazonas	1,6	7.660	6,9	41,7	3,1	30,5	5,7	2,4	51,4	10,6	4,9	1,5	2,5	5,1	17,7	9,2
Roraima	0,2	6.270	4,5	11,4	0,5	1,6	7,9	1,3	84,1	13,3	1,9	1,5	3,4	6,4	49,4	8,1
Pará	2,1	4.580	6,1	42,5	27,1	5,3	6,2	3,8	51,5	9,5	3,9	1,8	2,7	8,0	17,1	8,5
Amapá	0,2	5.520	3,3	8,1	1,4	1,9	3,8	1,1	88,6	12,4	3,1	1,8	2,2	10,8	48,7	9,6
Tocantins	0,4	5.560	17,1	21,5	0,7	3,8	9,0	8,0	61,4	11,9	3,1	0,8	3,1	4,7	29,2	8,6
Βορειοανατολικές πολιτείες	13,4	4.270														
Maranhão	1,3	3.070	17,5	17,5	2,5	4,4	8,7	1,9	64,9	15,1	6,7	1,4	2,8	7,7	22,1	9,2
Piauí	0,6	3.160	7,4	18,4	0,5	5,6	7,8	4,4	74,2	16,0	3,4	1,7	3,7	7,8	29,1	12,5
Ceará	2,1	4.110	4,7	22,2	0,5	10,4	6,1	5,2	73,1	15,5	5,8	1,9	5,5	7,6	22,0	14,8
Rio Grande do Norte	0,9	4.550	3,7	23,7	8,4	7,0	7,2	1,0	72,6	13,5	3,3	1,7	3,8	7,4	28,3	14,5
Paraíba	0,9	3.780	4,5	21,5	0,6	8,4	5,7	6,8	74,0	14,0	3,2	1,9	4,0	7,8	32,3	10,8
Pernambuco	2,5	4.830	3,5	24,0	0,2	10,2	8,6	5,1	72,6	13,6	4,4	2,1	5,6	7,9	24,0	15,0
Alagoas	0,7	3.510	6,1	25,2	1,2	13,5	6,9	3,6	68,7	15,9	3,8	1,7	3,8	6,6	25,9	10,9
Sergipe	0,6	5.160	3,5	28,8	7,1	7,5	7,7	6,5	67,7	10,8	4,8	2,3	4,2	7,8	27,5	10,3
Bahia	3,9	4.910	7,4	26,2	2,4	10,4	8,0	5,3	66,3	14,3	4,9	1,9	4,5	8,0	18,1	14,6

Πολιτεία	Συμμετοχή στο ΑΕΠ της Χώρας (%)	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (R\$)	Σύνθεση ΑΕΠ (% ΑΕΠ, % επί συνόλου τομέα)													
			Πρωτογενής τομέας	Δευτερογενής τομέας					Τριτογενής τομέας							
				Σύνολο τομέα	Εξόρυξη	Μεταποίηση	Κατασκευές	Επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας	Σύνολο	Εμπόριο	Μεταφορές - επικοινωνίες	Υπηρεσίες πληροφορικής	Χρηματοπιστωτικές / ασφαλιστικές υπηρεσίες	Κτηματομεσιτικές υπηρεσίες	Υγεία, εκπαίδευση, ασφάλεια	Λοιπές υπηρεσίες
Νοτιοανατολικές πολιτείες	55,4	11.600														
Minas Gerais	9,3	8.000	9,2	32,8	8,0	15,3	6,0	3,5	58,0	11,3	5,0	2,1	5,1	8,6	13,5	12,4
Espírito Santo	2,4	10.430	6,2	38,5	22,3	10,5	5,4	0,3	55,2	13,2	6,9	2,0	3,5	5,1	13,9	10,7
Rio de Janeiro	11,2	11.360	0,4	30,4	14,5	8,0	5,7	2,2	69,2	9,8	5,4	4,6	6,1	8,4	18,1	16,7
São Paulo	32,6	13.490	2,1	27,4	0,3	19,4	5,2	2,5	70,5	12,9	5,6	4,4	11,8	8,5	9,2	18,0
Νότιες πολιτείες	16,2	10.140														
Paraná	5,8	9.290	8,7	27,3	0,2	17,7	5,3	4,1	64,1	16,3	5,8	1,9	7,4	7,8	11,8	13,0
Santa Catarina	4,1	10.890	6,0	35,1	0,6	22,9	5,7	5,9	59,0	15,5	4,5	2,1	4,9	8,6	11,9	11,4
Rio Grande do Sul	6,4	10.530	9,2	26,9	0,2	19,1	4,5	3,0	64,0	12,7	5,5	2,2	6,3	6,6	16,2	14,4
Κεντροδυτικές πολιτείες	9,6	11.130														
Mato Grosso do Sul	1,2	7.930	14,0	22,8	1,0	12,0	6,9	2,9	63,1	14,6	5,5	1,6	4,4	6,8	19,2	11,0
Mato Grosso	1,7	8.770	24,1	18,6	0,4	10,0	5,0	3,2	57,3	16,6	5,2	1,9	3,4	6,8	14,5	9,0
Goiás	2,7	7.250	12,5	26,8	1,8	13,8	7,5	3,7	60,7	15,2	4,7	1,7	5,2	7,4	14,1	12,4
Distrito Federal	4,0	26.100	0,3	6,4	0,0	1,8	3,9	0,6	93,3	6,4	2,4	2,8	9,7	6,3	54,7	11,1

Πηγή: Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística, επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

6. Οικονομικό - Επιχειρηματικό περιβάλλον

Σύμφωνα με έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, η Βραζιλία ήταν η χώρα που εφάρμοσε τα περισσότερα εμπόδια στις εισαγωγές το 2013. Στο ίδιο συμπέρασμα έχει καταλήξει και η έρευνα Open Markets Index 2013 του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, χαρακτηρίζοντάς την ως την πιο κλειστή από τις οικονομίες του G20 και από αυτές στις οποίες εφαρμόζονται τα περισσότερα μέτρα προστατευτισμού. Συγκεκριμένα, σε σύνολο 75 χωρών, η Βραζιλία κατατάσσεται 67^η ως προς το βαθμό ελεύθερης αλληλεπίδρασης με άλλες οικονομίες, με πιο κλειστές από αυτήν μόνο τις Κέννα, Πακιστάν, Βενεζουέλα, Ουγκάντα, Αλγερία, Μπαγκλαντές, Σουδάν και Αιθιοπία. Παρουσιάζει δε επιδείνωση, καθώς στην κλίμακα 1-6 της μελέτης, έλαβε συνολική βαθμολογία 2,2 έναντι 2,3 το 2011.

Τα εμπόδια που συναντά ένας επενδυτής στη Βραζιλία, εγχώριος ή αλλοδαπός, έχουν ποσοτικοποιηθεί από την εγχώρια βιομηχανία σε αυτό που ονομάζεται «κόστος Βραζιλίας» και αφορά την επιβάρυνση που προκαλείται λόγω της γραφειοκρατίας, του υψηλού κόστους κεφαλαίου κίνησης, των ανεπαρκών υποδομών μεταφορών και logistics, της έλλειψης εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, και λοιπούς παράγοντες, που κατά την Ομοσπονδία Βιομηχανιών Αγίου Παύλου (FIESP) προσθέτει επιπλέον 25,4% στο κόστος ενός προϊόντος. Ο ξένος επενδυτής έχει ακόμα να αντιμετωπίσει σημαντικές καθυστερήσεις και κόστος τήρησης λογαριασμού και πραγματοποίησης συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, συγκριτικά αυστηρή εργατική νομοθεσία, διαφορά στην επιχειρηματική και εργασιακή νοοτροπία και εμπόδια γλώσσας.

Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εξαγωγείς οφείλονται στην προσπάθεια της Βραζιλίας να προστατέψει την εγχώρια βιομηχανία, επιβάλλοντας δασμολογικά και άλλα εμπόδια στις εισαγωγές, με αυτά τα τελευταία να βαρύνουν περισσότερο, καθώς καθιστούν αποθαρρυντική την εισαγωγική διαδικασία, ιδίως για μικρές επιχειρήσεις.

Λεπτομέρειες για το επιχειρηματικό περιβάλλον δίδονται στον Επιχειρηματικό Οδηγό για τη Βραζιλία, διαθέσιμος στην ιστοσελίδα του Γραφείου ΟΕΥ Αγίου Παύλου στην πύλη Agora (www.agora.mfa.gr/br119).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 2014

Χαμηλότερη ανάπτυξη προβλέπει η αγορά για το 2014, τάση που επιβεβαιώνεται σε κάθε επανάληψη της μηνιαίας έρευνας της Κεντρικής Τράπεζας της Βραζιλίας. Οι τελευταίες προβλέψεις μιλούν για ανάπτυξη 1,7% και ποσοστό πληθωρισμού 6,11%. Το βασικό επιτόκιο αναμένεται να φτάσει το 11% μέχρι το τέλος του έτους, ενώ το ρεάλ εκτιμάται ότι θα υποτιμηθεί περαιτέρω σε σχέση με το δολάριο ΗΠΑ, σε επίπεδο 1:2,48. Το εμπορικό ισοζύγιο αναμένεται πλεονασματικό κατά 7,9 δισ. δολάρια ΗΠΑ, ενώ η εισροή ΞΑΕ χαμηλότερη από αυτήν του 2013, στα 58 δισ.

Εξάλλου, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο αναθεώρησε προς τα κάτω την πρόβλεψή του για την ανάπτυξη της χώρας το 2014 σε 2,3% από 2,5%, ενώ επισήμανε πως για να εξασφαλιστεί ένας νέος κύκλος ανάπτυξης στη χώρα, δεν αρκούν μόνο μέτρα τόνωσης της ζήτησης, αλλά διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Εξάλλου, στο πλαίσιο του φόρουμ του Νταβός, η PricewaterhouseCoopers δημοσιοποίησε τα αποτελέσματα έρευνας, σύμφωνα με την οποία η Βραζιλία χάνει το ενδιαφέρον των διεθνών επενδυτών, που στρέφονται ξανά στις αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς αυτές ανακάμπτουν σταδιακά από την κρίση.

Η επίσημη πρόβλεψη ανάπτυξης της κυβέρνησης για το 2014 είναι 2,5%. Υπό τον κίνδυνο νέας υποβάθμισης του αξιόχρεου της χώρας από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης, και παρά τη συγκυρία των προεδρικών εκλογών τον Οκτώβριο φέτος, η κυβέρνηση φαίνεται να αντιλαμβάνεται ότι έχει μικρό περιθώριο δημοσιονομικών ελιγμών για την τόνωση της οικονομίας. Έτσι, σε μια προσπάθεια να ανακτήσει την αξιοπιστία της απέναντι στους επενδυτές, ανακοίνωσε περικοπή 44 δισ. ρεάις από τον προϋπολογισμό του 2014, όπως και μείωση του στόχου πρωτογενούς πλεονάσματος σε 1,9% του ΑΕΠ, από 2,1% που ήταν αρχικά. Η κίνηση αντιμετωπίστηκε θετικά από την αγορά, αν και διατηρείται επιφύλαξη σε σχέση με τα μέτρα που θα εφαρμοσθούν για να επιτευχθούν οι νέοι στόχοι.

Η δημοσιονομική πειθαρχία, η συγκράτηση του πληθωρισμού και η αντιμετώπιση του ελλείμματος παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας θα εξακολουθήσουν ως βασικές προκλήσεις πολιτικής το 2014, σε ένα πλαίσιο εξωτερικής και εσωτερικής πίεσης: διεθνούς επιφυλακτικότητας για την πορεία της βραζιλιανής οικονομίας και προεδρικών εκλογών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ

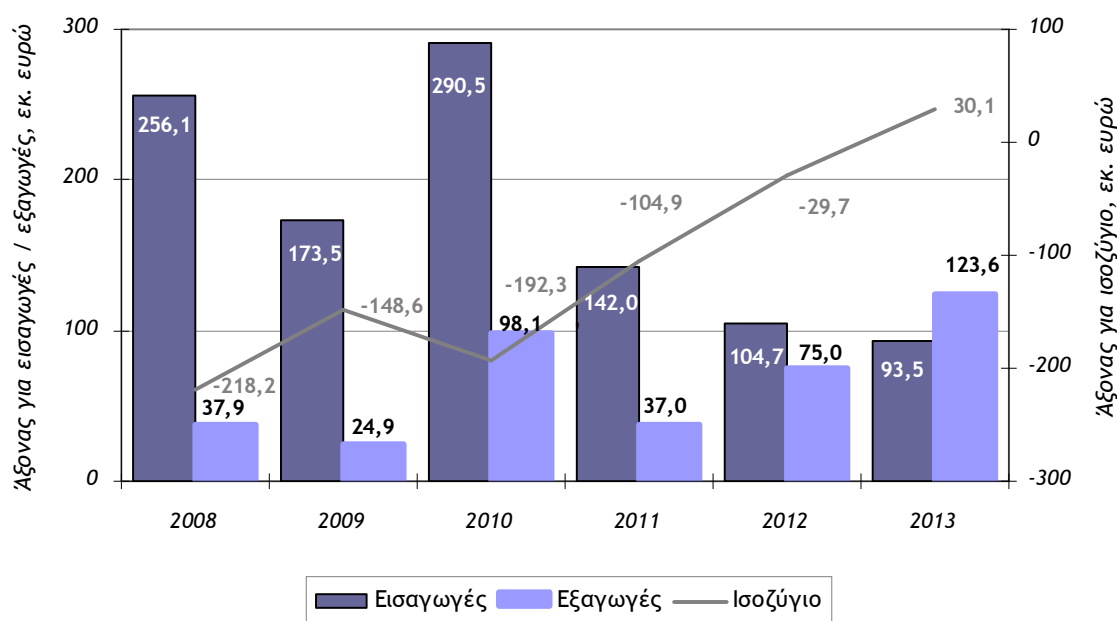
1. Διμερές εμπόριο

1.1. Εμπόριο αγαθών

Ελλάδα και Βραζιλία δεν είναι σημαντικοί εμπορικοί εταίροι. Για την Ελλάδα, η Βραζιλία είναι ο 39^{ος} εξαγωγικός προορισμός (από 50^{ος} το 2012) και ο 52^{ος} προμηθευτής (από 49^{ος} το 2012). Για τη Βραζιλία, η Ελλάδα είναι ο 84^{ος} εξαγωγικός προορισμός και ο 71^{ος} προμηθευτής.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., την καλύτερη επίδοση όλων των εποχών σημείωσαν οι ελληνικές εξαγωγές στη Βραζιλία το 2013 (123,6 εκ. ευρώ) ενώ για πρώτη φορά το ισοζύγιο είναι πλεονασματικό κατά 30 εκ. υπέρ της Ελλάδας. Αυτή η εξέλιξη οφείλεται αφενός στη μείωση των εισαγωγών από τη Βραζιλία για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, αν και με χαμηλότερο πλέον ρυθμό (-10,7% μεταξύ 2013 και 2012, έναντι -26,3% μεταξύ 2012 και 2011), και αφετέρου και κατά κύριο λόγο, στην επανεμφάνιση από το 2012 των πετρελαιοειδών στις ελληνικές εξαγωγές στη Βραζιλία, που για το 2013 ανήλθαν σε 97,6 εκ. ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 79% του συνόλου². Αν αφαιρεθούν από την εικόνα τα πετρελαιοειδή, οι ελληνικές εξαγωγές εξακολούθησαν την πτωτική τους πορεία, και μάλιστα με ρυθμό ταχύτερο σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο (υποχώρηση 21% το 2013, έναντι 11% το 2012).

Γράφημα 1: Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας – Βραζιλίας (σε εκ. ευρώ)

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

² Το Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου της Βραζιλίας εκτιμά τις βραζιλιανές εξαγωγές στην Ελλάδα σε 151.399.090 δολάρια ΗΠΑ (114 εκ. ευρώ), και τις εισαγωγές σε 115.106.497 δολάρια ΗΠΑ (86,7 εκ. ευρώ). Εκτός της απόκλισης που προκύπτει από την καταγραφή συναλλαγών τέλους έτους, η μεγαλύτερη διαφορά που παρατηρείται στις εισαγωγές από Ελλάδα εξηγείται από την καθυστέρηση δήλωσης των εισαγωγών της κρατικής Petrobras από 20 σε 50 ημέρες με απόφαση του βραζιλιανού Υπουργείου Οικονομικών, προκειμένου να βελτιώνεται το αποτέλεσμα του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας. Η διαφορά (37 εκ. ευρώ) αφορά αποκλειστικά ελληνικές εξαγωγές πετρελαιοειδών, που θα εμφανιστούν στα βραζιλιανά στατιστικά στοιχεία εισαγωγών το 2014.

Μετά τα πετρελαιοειδή, μόλις επτά μεγάλες κατηγορίες προϊόντων, που αντιπροσωπεύουν το 18,6% της αξίας του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών προς τη Βραζιλία το 2013, ξεπέρασαν το 1 εκ. ευρώ. Η εικόνα είναι μικτή σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, με τις σημαντικότερες αυξήσεις να καταγράφονται σε βιομηχανικά προϊόντα.

Πίνακας 8: Οι μεγαλύτερες κατηγορίες ελληνικών προϊόντων που εξαγονται στη Βραζιλία (ευρώ)

Διηříφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
(27) ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ	97.680.610	79,0%	42.060.908	56,1%	36.720	0,1%	132,2%
(68) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΨΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΤΙΑ Ή ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ	6.318.397	5,1%	7.110.970	9,5%	8.230.671	22,2%	-11,1%
(84) ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ	4.640.895	3,8%	3.127.769	4,2%	2.993.900	8,1%	48,4%
(82) ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΕΙΔΗ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΙΑΣ, ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΙΡΟΥΝΙΑ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	3.688.228	3,0%	1.290.642	1,7%	2.031.298	5,5%	185,8%
(85) ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	2.744.418	2,2%	3.298.432	4,4%	3.581.021	9,7%	-16,8%
(25) ΑΛΑΤΙ. ΘΕΙΟ. ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ. ΓΥΨΟΣ, ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ	2.374.722	1,9%	4.059.351	5,4%	4.760.014	12,9%	-41,5%
(15) ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ	1.752.077	1,4%	1.315.267	1,8%	2.125.165	5,7%	33,2%
(39) ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	1.477.653	1,2%	1.184.668	1,6%	1.195.876	3,2%	24,7%
(76) ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	576.834	0,5%	4.167.159	5,6%	669.888	1,8%	-86,2%
(32) ΔΕΨΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ	474.723	0,4%	533.682	0,7%	423.714	1,1%	-11,0%
(20) ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ	396.068	0,3%	999.793	1,3%	1.874.920	5,1%	-60,4%
(24) ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ	334.971	0,3%	96	0,0%	240.594	0,6%	348828,1%
(40) ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ	239.959	0,2%	2.438.705	3,3%	2.050.667	5,5%	-90,2%
Λοιπές κατηγορίες	967.576	0,8%	2.506.598	3,3%	6.594.731	17,8%	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	123.667.131		74.959.869		37.042.844		65,0%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Αναλυτικά, τα προϊόντα που κυριάρχησαν στις εξαγωγές του 2013 προς τη Βραζιλία ήταν α) λάδια πετρελαίου, β) μάρμαρα διάφορων τύπων, γ) ελαιόλαδο, δ) ηλεκτρικοί διακόπτες, ασφάλειες και μπαταρίες, ε) μηχανές για διάφορες χρήσεις, στ) πολυπροπυλένιο, ζ) τσιμέντα, η) λεπίδες και ξυραφάκια, θ) ελάσματα και ταινίες αλουμινίου, και ι) καπνά.

Πίνακας 9: Αξία εξαγωγών ελληνικών προϊόντων στη Βραζιλία – επιλογή από τις μεγαλύτερες κατηγορίες (ευρώ)

6ψήφιο κεφ.Σ.Ο.	Περιγραφή	2013	2012	2011	Δ 13/12
271012	Ελαφρά λάδια και παρασκευάσματα	97.631.028	42.009.950	0	132,4%
680221	Μάρμαρο, τραβερτίνη και αλάβαστρο και τεχνουργήματα	4.921.305	6.311.527	7.825.924	-22,0%
680291	Μάρμαρο, τραβερτίνη και αλάβαστρος, τυχαίας μορφής	1.059.976	574.878	336.205	84,4%
681099	Αντικείμενα από τσιμέντο, από σκυρόδεμα ή από τεχνητή πέτρα	335.389	224.565	67.829	49,4%
150910	Ελαιόλαδο και τα κλάσματά του	1.745.921	1.217.027	1.914.402	43,5%
853890	Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για συσκευές των κλάσεων 8535, 8536 ή	1.738.092	1.261.836	2.184.930	37,7%
853690	Συσκευές ηλεκτρικές, για το κλείσιμο, τη διακοπή ή τη σύνδεση ηλεκτρικών κυκλωμάτων	408.015	438.896	527.741	-7,0%
850720	Συσσωρευτές μολύβδου	4.400	722.088	5.896	-99,4%
847989	Μηχανές, συσκευές και μηχανικές συσκευές	1.410.106	79.380	65.000	1676,4%
846330	Εργαλειομηχανές για την κατεργασία ή επεξεργασία μεταλλικών συρμάτων	1.248.000	66.000	153.259	1790,9%
842481	Μηχανικές συσκευές, έστω και χειροκίνητες, για τη διασπορά, εκτόξευση ή ψεκασμό υγρών ή σκόνης	915.727	1.881.403	1.256.296	-51,3%
842240	Μηχανές και συσκευές συσκευασίας ή περιτύλιξης εμπορευμάτων	298.791	417.209	0	-28,4%
390210	Πολυπροπυλένιο σε αρχικές μορφές	1.187.444	885.933	896.582	34,0%
251990	Μαγνησία που αποκτήθηκε με τήξη με ηλεκτρισμό	995.237	925.237	849.887	7,6%
252329	Τσιμέντα Portland	668.638		0	
250300	Θείο κάθε είδους	667.544	754.918	0	-11,6%
252310	Τσιμέντα clinkers	0	2.366.149	3.720.089	-100,0%
821220	Λεπίδες ξυριστικής μηχανής	648.392	897.639	1.641.715	-27,8%
821290	Μέρη από ξυράφια και μη ηλεκτρικές ξυριστικές μηχανές	308.606	288.620	203.477	6,9%
760612	Ελάσματα και ταινίες, από κράματα αργιλίου	475.903	3.441.699	669.888	-86,2%
760711	Φύλλα και λεπτές ταινίες, από αργίλιο	75.673	1.894	0	3895,4%
760120	Κράματα αργιλίου σε ακατέργαστη μορφή	0	696.316	0	-100,0%
240110	Καπνά χωρίς αφαίρεση των μίσχων	326.559	0	240.594	
310240	Μείγματα νιτρικού αμμωνίου και ανθρακικού ασβεστίου ή άλλες ανόργανες ύλες	0	0	5.042.754	
401011	Μεταφορικοί ιμάντες από βουλκανισμένο ελαστικό, ενισχυμένοι μόνο με μέταλλο	0	2.272.945	1.951.369	-100,0%
401012	Μεταφορικοί ιμάντες από βουλκανισμένο ελαστικό, ενισχυμένοι μόνο με υφαντικές ύλες	239.959	99.380	0	141,5%
721090	Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο	0	709.186	401.011	-100,0%
200870	Ροδάκια κάθε είδους, παρασκευασμένα ή διατηρημένα	109.988	876.546	610.621	-87,5%
200799	Γλυκά κουταλιού, ζελέδες, μαρμελάδες	23.491	0	974.852	

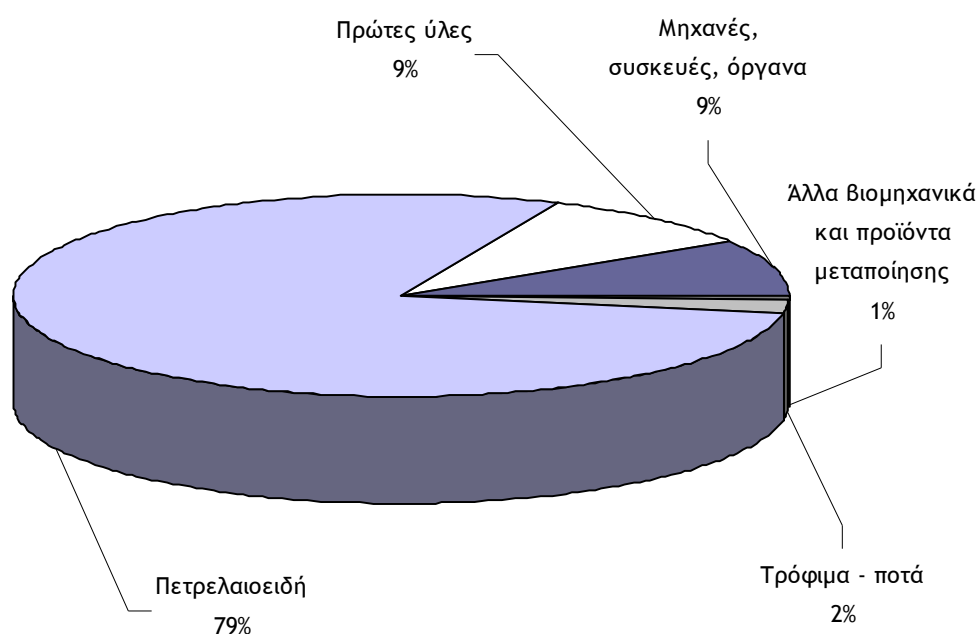
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείου ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Σε σταθερά πτωτική πορεία η εξαγωγή μαρμάρων το 2013, με την αύξηση που παρατηρείται στην κατηγορία των μαρμάρων τυχαίας μορφής να μην αντισταθμίζει τις απώλειες στο σύνολο. Οι κατηγορίες των μηχανών και συσκευών παρουσιάζουν γενικά σημαντική ποικιλία και δυναμική, με εξαίρεση τις μπαταρίες, η εξαγωγή των οποίων πρακτικά έπαυσε το 2013.

Το ελαιόλαδο εμφανίζει σημαντική άνοδο 43,5%, παρόλα αυτά δεν κατάφερε να φτάσει ακόμα στο επίπεδο των εξαγωγών του 2011, ενώ οι κονσέρβες ροδάκινου εξακολουθούν με σημαντική πτώση, λόγω της επιβολής πολύ υψηλού εισαγωγικού δασμού 55%.

Μεγάλες απώλειες το 2013, η σημαντική μείωση στις εξαγωγές μεταφορικών ιμάντων (240 χιλ. το 2013 από 2,3 εκ. το 2012), και οι μηδενικές εξαγωγές τσιμεντών clinkers και προϊόντων έλασης από σίδηρο (2,3 εκ. και 709 χιλ., αντίστοιχα το 2012). Εξαγωγές του 2011 που δεν επαναλήφθηκαν έκτοτε, τα λιπάσματα νιτρικού αμμωνίου (5 εκ. ευρώ το 2011 άπαξ) και τα γλυκά κουταλιού (σχεδόν 1 εκ. το 2011, αμελητέα αξία το 2013).

Γράφημα 2: Διάρθρωση ελληνικών εξαγωγών στη Βραζιλία, 2013

Οι ελληνικές εξαγωγές ακολουθούν κατά βάση το εισαγωγικό πρότυπο της Βραζιλίας, με την εξαίρεση της απόλυτης ασυμμετρίας υπέρ των πετρελαιοειδών. Στο Παράρτημα παρατίθεται αναλυτικός πίνακας εισαγωγών της Βραζιλίας από τον κόσμο (Στατιστικό Παράρτημα, Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία εισαγωγών / πληρωμών Βραζιλίας).

Όσον αφορά τις ελληνικές εισαγωγές από τη Βραζιλία, αφορούν κατά βάση αγροτικά προϊόντα (καφές, καπνός, ζάχαρη), και ακόμα πρώτες ύλες (μεταλλεύματα, πολτοί ξύλου, καουτσούκ) και διάφορα βιομηχανικά και είδη μεταποίησης (αυτοκίνητα, φάρμακα). Στο Παράρτημα παρατίθενται αναλυτικοί

πίνακες ελληνικών εισαγωγών και εξαγωγών στη Βραζιλία, κατά διμήσιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας (Στατιστικό Παράρτημα, Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία διμερούς εμπορίου Ελλάδας – Βραζιλίας).

Πίνακας 10: Οι μεγαλύτερες κατηγορίες βραζιλιανών προϊόντων που εισάγονται στην Ελλάδα (ευρώ)

Διμήσιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
(09) ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΙ, ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ	37.057.289	39,6%	47.525.274	45,4%	51.162.129	36,0%	-22,0%
(24) ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ	15.853.348	16,9%	19.737.229	18,9%	17.644.207	12,4%	-19,7%
(26) ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ, ΣΚΟΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΕΦΡΕΣ	11.820.429	12,6%	3.800	0,0%	6.487.977	4,6%	310963,9%
(23) ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ. ΤΡΟΦΕΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ	5.719.100	6,1%	6.602.021	6,3%	11.717.368	8,3%	-13,4%
(30) ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	4.155.823	4,4%	4.802.967	4,6%	7.021.234	4,9%	-13,5%
(47) ΠΟΛΤΟΙ ΑΠΟ ΞΥΛΟ Ή ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΝΙΚΕΣ ΙΝΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ ΓΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ (ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ)	3.491.942	3,7%	6.130.474	5,9%	4.293.723	3,0%	-43,0%
(64) ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΔΛΟΓΑ ΕΙΔΗ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ	1.872.638	2,0%	3.162.676	3,0%	4.649.574	3,3%	-40,8%
(72) ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	1.871.598	2,0%	1.235.320	1,2%	1.164.501	0,8%	51,5%
(17) ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	1.698.306	1,8%	2.390.259	2,3%	2.198.961	1,5%	-28,9%
(87) ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ, ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	1.606.113	1,7%	1.147.580	1,1%	1.634.472	1,2%	40,0%
(40) ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ	1.176.003	1,3%	914.207	0,9%	1.402.782	1,0%	28,6%
(33) ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΑΣ Ή ΚΑΛΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	964.746	1,0%	895.071	0,9%	924.451	0,7%	7,8%
(20) ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Ή ΑΛΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ	809.394	0,9%	321.015	0,3%	706.528	0,5%	152,1%
Λοιπές κατηγορίες	5.450.732	5,8%	9.833.155	9,4%	30.982.760	21,8%	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	93.547.461		104.701.048		141.990.667		-10,7%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Πίνακας 11: Αξία εισαγωγών βραζιλιανών προϊόντων στην Ελλάδα – επιλογή από τις μεγαλύτερες κατηγορίες (ευρώ)

6ψήφιο κεφ.Σ.Ο.	Περιγραφή	2013	% στο σύνολο
090111	Καφές, μη καβουρντισμένος	37.057.289	39,6%
240120	Καπνά με μερική ή ολική αφαίρεση των μίσχων, που δεν έχουν βιομηχανοποιηθεί	15.662.054	16,7%
260600	Μεταλλεύματα αργιλίου και τα εμπλουτισμένα από αυτά	11.820.429	12,6%
230400	Πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα, έστω και σπασμένα ή συσσωματωμένα με μορφή σβόλων, από την εξαγωγή του σογιέλαιου	4.640.696	5,0%
230910	Τροφές για σκύλους ή γάτες, συσκευασμένες για τη λιανική πώληση	1.078.404	1,2%
470329	Πολτοί χημικοί από ξύλο με ανθρακικό νάτριο ή θειικό άλας	3.491.942	3,7%
300490	Φάρμακα που αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα ή μη αναμειγμένα	3.325.474	3,6%
300432	Φάρμακα που περιέχουν ορμόνες φλοιοεπιναφριδίες, αλλά δεν περιέχουν αντιβιοτικά	775.316	0,8%
170199	Ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο ή από τεύτλα και ζαχαρόζη χημικώς καθαρή, σε στερεή κατάσταση	1.698.306	1,8%
721012	Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβα, με πλάτος >= 600 mm	1.519.112	1,6%
640299	Υποδήματα που έχουν τα εξωτερικά πέλματα και το άνω μέρος από καουτσούκ ή από πλαστική ύλη	1.466.422	1,6%
401140	Επίσωτρα με πιεσμένο αέρα, καινούργια, από καουτσούκ, των τύπων που χρησιμοποιούνται για μοτοσικλέτες	1.146.305	1,2%
870421	Αυτοκίνητα φορτηγά οχήματα, με εμβολοφόρο κινητήρα εσωτερικής καύσης με αυτανάφλεξη	976.741	1,0%
870332	Επιβατικά αυτοκίνητα, ό. συμπ. τα αυτοκίνητα εμπορικής χρήσης και τα αγωνιστικά αυτοκίνητα	563.593	0,6%
330610	Παρασκευάσματα καθαρισμού των δοντιών	915.851	1,0%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

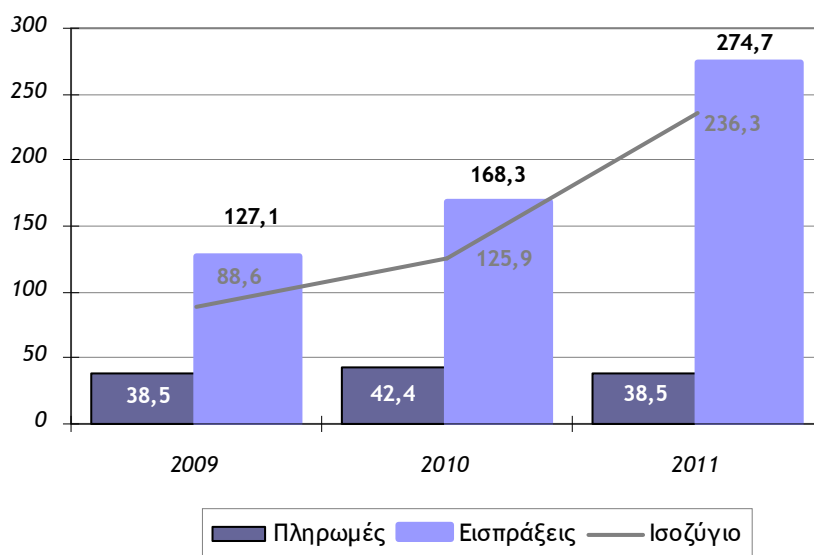
1.2. Εμπόριο υπηρεσιών

Η Ελλάδα διατηρεί πλεονασματικό ισοζύγιο υπηρεσιών με τη Βραζιλία. Το 2011, τελευταία χρονιά για την οποία υπάρχουν στοιχεία, το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών (236,3 εκ. δολάρια ΗΠΑ ή 169,7 εκ. ευρώ) υπερέβη το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου (-104,9 εκ. ευρώ). Μεταξύ 2010 και 2011 οι εισπράξεις αυξήθηκαν κατά 63%, ενώ οι πληρωμές μειώθηκαν κατά 9%.

Οι μεταφορές και τα ταξίδια αποτέλεσαν τις αποκλειστικές σχεδόν πηγές εισπράξεων από τη Βραζιλία το 2011, έχοντας καταγράψει σημαντικές αυξήσεις σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

Ως προς τις μεταφορές, 12 ελληνικές ναυτιλιακές εταιρίες δραστηριοποιούνται στη Βραζιλία, υλοποιώντας μεταφορικό έργο κυρίως για την κρατική πετρελαϊκή Petrobras. Όσον αφορά τον τουρισμό, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, οι αφίξεις βραζιλιανών στη χώρα μας το 2011 ανήλθαν σε 52.118, αντιπροσωπεύοντας μόλις το 0,3% του συνόλου των διεθνών αφίξεων. Το 2012 οι αφίξεις μειώθηκαν σε 31.125, ή 0,2% του συνόλου και μείωση 40,3% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο. Το εννεάμηνο του 2013, 23.265 βραζιλιανοί ταξιδιώτες επισκέφθηκαν την Ελλάδα, αριθμός που αντιπροσωπεύει περαιτέρω κάμψη 4,8% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2012.

Γράφημα 3: Ισοζύγιο υπηρεσιών Ελλάδας – Βραζιλίας (εκ. δολάρια ΗΠΑ)

Πηγή: Βάση Δεδομένων Ηνωμένων Εθνών. Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Πίνακας 12: Εισπράξεις Ελλάδας από τη Βραζιλία (δολάρια ΗΠΑ)

Υπηρεσία	2011		2010	Μεταβολή 2011/10
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	
Μεταφορές	157.903.427	57,5%	104.203.890	51,5%
Ταξίδια / τουρισμός	110.891.460	40,4%	60.073.284	84,6%
Υπηρεσίες επικοινωνιών	946.363	0,3%	-	
Υπηρεσίες ασφάλισης	83.503	0,0%	225.291	-62,9%
Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	13.917	0,0%	13.252	5,0%
Υπηρεσίες πληροφορικής	83.503	0,0%	251.796	-66,8%
Άλλες εμπορικές υπηρεσίες	1.475.213	0,5%	1.020.437	44,6%
Προσωπικές, πολιτιστικές και υπηρεσίες αναψυχής	3.298.353	1,2%	2.305.924	43,0%
Κυβερνητικές υπηρεσίες	27.834	0,0%	-	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	274.723.573		168.266.156	63,3%

Πηγή: Βάση Δεδομένων Ηνωμένων Εθνών. Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Όπως φαίνεται στους πίνακες που ακολουθούν, η Ελλάδα έχει πολύ μικρό μερίδιο στις βραζιλιανές πληρωμές στον κόσμο, γεγονός που υποδηλώνει και μεγάλο περιθώριο βελτίωσης της θέσης μας στις υπηρεσίες στις οποίες παραδοσιακά διαθέτουμε δύναμη.

Πίνακας 13: Πληρωμές Βραζιλίας στον κόσμο και στην Ελλάδα, 2011 (εκ. δολάρια ΗΠΑ)

Υπηρεσία	Πληρωμές Βραζιλίας στον κόσμο	Πληρωμές Βραζιλίας στην Ελλάδα	Μερίδιο Ελλάδας
Μεταφορές	14.154	157,9	1,12%
Ταξίδια / τουρισμός	21.234	110,9	0,52%

Πηγή: Βάση Δεδομένων Ηνωμένων Εθνών. Επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Πίνακας 14: Κατάταξη προμηθευτών υπηρεσιών Βραζιλίας

Κατάταξη	Χώρα	Μερίδιο 2012	Μερίδιο 2011
1	ΗΠΑ	31,4%	29,1%
2	Ολλανδία	23,1%	23,4%
3	ΗΒ	6,6%	4,9%
4	Νορβηγία	4,5%	4,4%
5	Γαλλία	3,5%	4,2%
6	Γερμανία	3,4%	4,0%
7	Ελβετία	2,2%	2,7%
8	Ισπανία	2,1%	2,0%
9	Παραγουάη	2,0%	1,6%
10	Ιαπωνία	1,8%	2,2%
11	Ιταλία	1,5%	1,4%
12	Νέα Ζηλανδία	1,4%	1,8%
13	Σουηδία	1,4%	1,5%
14	Ιρλανδία	1,3%	1,2%
15	Ουρουγουάη	1,2%	1,8%
16	Ελλάδα	1,1%	1,1%
17	Αυστραλία	1,0%	
18	Καναδάς	0,9%	
19	Λουξεμβούργο	0,8%	
20	Δανία	0,7%	
	Υπόλοιπος κόσμος	8,2%	12,6%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας, επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Μεταφορές και ταξίδια κυριαρχούν και στις ελληνικές πληρωμές στη Βραζιλία, αντιπροσωπεύοντας το 90% του συνόλου.

Στο Παράρτημα παρατίθεται αναλυτικός πίνακας πληρωμών της Βραζιλίας στον κόσμο για τα έτη 2011 και 2012 (Στατιστικό Παράρτημα, Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία εισαγωγών / πληρωμών Βραζιλίας).

1.3. Προοπτική - προτάσεις

Η Βραζιλία παραμένει εκτός πεδίου ενδιαφέροντος των μεγάλων ελληνικών επιχειρήσεων και εκτός εμβέλειας των μικρότερων. Απόσταση, γραφειοκρατία, προστατευτισμός, ανταγωνισμός, γλωσσικά εμπόδια, κόστος επιχειρείν, είναι μερικοί από τους λόγους που εξηγούν την απουσία ενδιαφέροντος ή την αδυναμία των ελληνικών επιχειρήσεων να εισέλθουν και να παραμείνουν στη βραζιλιανή αγορά. Και από την άλλη πλευρά, η πολύ χαμηλή ή και μηδενική επένδυση των ελληνικών επιχειρήσεων σε αυτή την προσπάθεια, έχουν σαν αποτέλεσμα διαρκώς μειούμενη αξία εξαγωγών. Λίγες μόνο επιχειρήσεις παρουσιάζουν σταθερή πορεία – αυτές πρακτικά που συντηρούν και το υφιστάμενο επίπεδο εξαγωγών, ενώ οι περισσότερες, εφόσον καταφέρουν κάποια συνεργασία, αποδεικνύεται ευκαιριακού τύπου.

Λόγω των αδυναμιών της ελληνικής επιχειρηματικότητας και της πολυπλοκότητας της Βραζιλίας, πολλές εταιρίες, ακόμα και μεγάλες, επιλέγουν τη δραστηριοποίηση στη χώρα μέσω αντιπροσώπων / μεσιτών, που έναντι αμοιβής, υπόσχονται «εξαγωγές άνευ ταλαιπωρίας». Στο ρόλο των μεσιτών πάντως, συχνά συναντώνται ατομικές επιχειρήσεις, με επίσης περιορισμένη επιχειρηματική δυνατότητα και εμβέλεια. Έτσι, και οι εισαγόμενες ποσότητες παραμένουν χαμηλές, και το κόστος των προϊόντων υψηλό, αφού προστίθεται και το κέρδος του μεσολαβητή, που επίσης δεν έχει οικονομίες κλίμακας. Δυστυχώς δε, δεν λείπουν και οι περιπτώσεις όπου ο μεσολαβητής δεν έχει καμία εμπειρία βραζιλιανής γραφειοκρατίας, με αποτέλεσμα, ένα ούτως ή άλλως δύσκολο εγχείρημα, να μετατρέπεται σε μια πολύ κακή εμπειρία για την ελληνική επιχείρηση, αποτρεπτική για νέα προσπάθεια.

Συνηθέστερη περίπτωση πάντως, είναι η απόφαση αναβολής της εξαγωγικής προσπάθειας για όταν οι συνθήκες θα είναι προσφορότερες. Ωστόσο, η Βραζιλία δεν είναι αγορά που μπορεί κανείς να αναβάλει, πολύ δε περισσότερο να αγνοεί. Για πολλά προϊόντα ελληνικού ενδιαφέροντος, ήδη ο ανταγωνισμός είναι οξύς και δυστυχώς, το «brand Ελλάδα» δεν έχει καταξιωθεί. Υπό προϋποθέσεις, ευκαιρίες υπάρχουν πρακτικά σε όλους τους ελληνικούς εξαγωγικούς κλάδους (πλην αυτών για τους οποίους υφίστανται περιορισμοί), καθώς η πορεία της βραζιλιανής οικονομίας παραμένει ανοδική, έστω και εν μέσω δυσκολιών. Το σημαντικότερο, η Βραζιλία διαθέτει μεγάλο πληθυσμό με αυξανόμενη αγοραστική δύναμη και εμπιστοσύνη στην προοπτική της χώρας, γεγονός που μεταφράζεται σε διαρκώς αυξανόμενη κατανάλωση.

Από τις εισαγωγές της Βραζιλίας από τον κόσμο, επισημαίνουμε τις παρακάτω κατηγορίες ελληνικού ενδιαφέροντος:

- **Πετρελαιοειδή και καύσιμα κάθε είδους** (14% επί του συνόλου των εισαγωγών της Βραζιλίας από τον κόσμο το 2013). Επισκευές που κράτησαν περισσότερο από το αναμενόμενο στις εξέδρες εξόρυξης πετρελαίου της κρατικής Petrobras οδήγησαν σε μείωση της παραγωγής της τον τελευταίο χρόνο. Εξάλλου, σε μια προσπάθεια συγκράτησης του πληθωρισμού, η βραζιλιανή κυβέρνηση προσπάθησε να περιορίσει την εισαγωγή βενζίνης και ντίζελ και αντί αυτών, εισήγαγε ελαφρά έλαια πετρελαίου (η περίπτωση και των ελληνικών εξαγωγών στη Βραζιλία), τα οποία αξιοποιήθηκαν από τα εγχώρια διυλιστήρια για την παραγωγή βενζίνης. Για το 2014, αναλυτές εκτιμούν ότι η παραγωγή της Petrobras θα αυξηθεί ως και 7%, αλλά όχι και αυτή των παραγώγων πετρελαίου. Η εγχώρια κατανάλωση καυσίμων υπολογίζεται να αυξηθεί κατά 5%. Η ανοδική πορεία στην παραγωγή πετρελαίου προβλέπεται να συνεχιστεί και το 2015, παρασύροντας και την παραγωγή παραγώγων και προσεγγίζοντας την εγχώρια ζήτηση. Συνεπώς, παρόλο που η εξαγωγή πετρελαιοειδών έδωσε σημαντική ώθηση στο ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο με τη Βραζιλία τα τελευταία δύο χρόνια, δεν είναι βέβαιο ότι θα αποδειχθεί και διατηρήσιμη, τουλάχιστον μεσο-μακροπρόθεσμα.
- **Φάρμακα** (2,8%). Με αυξανόμενο προσδόκιμο ζωής και μια μεσαία τάξη της οποίας το διαθέσιμο εισόδημα ενισχύεται σημαντικά τα τελευταία χρόνια, η αύξηση της δαπάνης για φάρμακα στη Βραζιλία αναμένεται να διατηρηθεί στο επίπεδο του 12%-15% το χρόνο μέχρι το 2016, δημιουργώντας

σημαντικές ευκαιρίες για τις εταιρίες του χώρου. Η εξαγωγή φαρμάκων, τουλάχιστον όσον αφορά τα πρωτότυπα και τα μη διαθέσιμα στη Βραζιλία γενόσημα, προσφέρει καλές πιθανότητες επιτυχίας. Ομοίως οι αγορές πρώτων υλών, ιδίως των δραστικών συστατικών, και ιατρικού εξοπλισμού. Οι υποψήφιοι εξαγωγείς θα πρέπει να αναμένουν πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες ελέγχου, πιστοποίησης και αδειοδότησης των φαρμάκων τους.

- **Λιπάσματα κάθε είδους** (1,4% χωρίς σε αυτό να υπολογίζονται οι πρώτες ύλες), **αλουμίνιο** (0,3%) και **ποικιλία μηχανών, συσκευών και τμημάτων τους**, παρουσιάζουν σταθερά ανοδική ζήτηση από το εξωτερικό.

Άλλες κατηγορίες ελληνικού ενδιαφέροντος αφορούν:

- **Μάρμαρα** (5,1% των ελληνικών εξαγωγών στη Βραζιλία το 2013). Οι εισαγωγές της Βραζιλίας το 2013 αυξήθηκαν κατά 13,8%, ενώ το μερίδιο της Ελλάδας μειώθηκε κατά 14,8%. Είναι η μόνη χώρα που εμφανίζει μείωση εξαγωγών, καθώς όλοι οι υπόλοιποι προμηθευτές της Βραζιλίας αύξησαν τις εξαγωγές τους, με σημαντικότερες επιδόσεις αυτές της Πορτογαλίας (+52,8%), της Κίνας (+29,8%), η οποία για πρώτη φορά ξεπερνάει την Ελλάδα σε σύνολο εξαγωγών μαρμάρου στη χώρα, και της Ισπανίας (+ 22,6%).
- **Ελαιόλαδο** (1,4%) και **τομέας τροφίμων και ποτών** γενικά. Η αύξηση στις ελληνικές εξαγωγές ελαιολάδου το 2013, αν και πολύ θετική, είναι πολύ μικρή για να δώσει ώθηση στο ελληνικό μερίδιο που παραμένει στο επίπεδο του 0,7%, έναντι 54% της Πορτογαλίας και 26% της Ισπανίας. Αντίστοιχα, στις ελιές, το ελληνικό μερίδιο είναι ελάχιστο (0,2%), έναντι της ηγέτιδας Αργεντινής (75%). Είναι σημαντικό να επιχειρηθεί μια καλύτερη ελληνική επίδοση για τα δύο αυτά ιδιαίτερα δημοφιλή προϊόντα στη Βραζιλία, αλλά και για όλα τα ελληνικά τρόφιμα και ποτά. Οι εξαγωγείς θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη, εκτός του ανταγωνισμού και τη διαφορά τάξης μεγέθους των αγορών, γεγονός που σημαίνει, ότι μικρές, μεμονωμένες προσπάθειες ίσως δεν έχουν την καλύτερη δυνατή προοπτική, εκτός αν το προϊόν απευθύνεται σε ένα εξειδικευμένο τμήμα της αγοράς και είναι διατεθειμένοι να επενδύσουν σημαντικά στην προώθησή του, ώστε να πείσουν για την ιδιαιτερότητά του τις ειδικές ομάδες ενδιαφέροντος στις οποίες απευθύνονται. Καλύτερα αποτελέσματα θα μπορούσε πιθανά να φέρει κάποια συλλογική προσπάθεια, που θα δημιουργούσε το κρίσιμο μέγεθος στους συμμετέχοντες εξαγωγείς, ώστε να μπορέσουν να επιτύχουν μεγαλύτερη κάλυψη, ανταγωνιστικές τιμές, σταθερή προσφορά και περιορισμό του κόστους διαχείρισης της εξαγωγικής προσπάθειας. Ενδεχόμενη σύμπραξη εξαγωγέων θα σήμαινε ακόμα δυνατότητα επιμερισμού του κόστους προβολής και παρακολούθησης της διακίνησης των προϊόντων τους στη Βραζιλία, ενέργειες απαραίτητες για την εξασφάλιση αναγνωρισιμότητας και για την καθιέρωσή τους στην τοπική αγορά.

Εξάλλου, η εξαγωγή στη Βραζιλία προϊόντων ζωικής προέλευσης υπόκειται σε περιορισμούς. Για τα γαλακτοκομικά και το μέλι βρίσκεται σε εξέλιξη μακρόχρονη διαπραγματεύση διαδικασίας αναγνώρισης της ισοδυναμίας των υγειονομικών επιθεωρήσεων μεταξύ των αρμόδιων Υπουργείων Ελλάδας – Βραζιλίας. Για κάθε άλλο προϊόν (έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον για ιχθυηρά), θα πρέπει είτε να ακολουθηθεί αντίστοιχη εθνική διαδικασία, είτε κάθε επιχείρηση να προχωρήσει μεμονωμένα σε διαπίστευσή της στο βραζιλιανό Υπουργείο Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Τροφίμων. Αντίστοιχα ισχύουν και για την εξαγωγή νωπών ειδών φυτικής προέλευσης, οπότε και πρέπει να προηγηθεί διαδικασία ανάλυσης φυτοϋγειονομικού κινδύνου για κάθε είδος χωριστά, η ολοκλήρωση της οποίας απαιτεί το λιγότερο δύο χρόνια, σύμφωνα με εκτίμηση του ίδιου του βραζιλιανού Υπουργείου. Τέλος, προϊόντα που έχουν πιστοποιηθεί ως οργανικά στην Ελλάδα, θα πρέπει να υποβληθούν σε αντίστοιχη διαδικασία και στη Βραζιλία, διαφορετικά δεν μπορούν να πωλούνται με αυτόν το χαρακτηρισμό στη χώρα. Παρόλο που οι παραπάνω διαδικασίες είναι χρονοβόρες, συνιστούμε στις εξαγωγικές

επιχειρήσεις να μην αποθαρρύνονται και να μην αναβάλλουν τη διαδικασία, καθώς δεν υπάρχει προοπτική βελτίωσής της στο ορατό μέλλον, αλλά να την αντιμετωπίζουν ως επένδυση για την εξασφάλιση πωλήσεων μεσο-μακροπρόθεσμα σε μια σημαντική αγορά 200 εκ. καταναλωτών.

Συνεκτιμώντας πάντως το επίπεδο του καταξιωμένου ήδη ανταγωνισμού, τα εμπόδια πρόσβασης στην αγορά και τη γενικότερη αποστροφή της Βραζιλίας στις εισαγωγές, τη σημασία των προσωπικών σχέσεων, αλλά και τη σχετική δυσπιστία απέναντι στην Ελλάδα, τόσο λόγω έλλειψης προηγούμενης εμπειρίας συνεργασίας, όσο και λόγω της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης, η εξαγωγική προσπάθεια σαφώς δεν είναι εύκολη. Στις περισσότερες δε περιπτώσεις, πιο αποτελεσματική μέθοδος εισόδου στην αγορά, θεωρείται η εγκατάσταση και επιτόπια παραγωγή.

Όσον αφορά τις υπηρεσίες, η Βραζιλία αντιπροσωπεύει πολύ μεγάλο δυναμικό, ανεκμετάλλευτο ακόμα από την Ελλάδα, τόσο στις μεταφορές, όσο και στον τουρισμό. Το 2013, το 75% της αξίας των εισαγωγών και το 81% των εξαγωγών της χώρας, διακινήθηκε δια θαλάσσης, ενώ όπως σημειώθηκε στο αντίστοιχο κεφάλαιο, η Ελλάδα κατέχει πολύ μικρό μερίδιο στις πληρωμές της για μεταφορικές υπηρεσίες.

Αντίστοιχα, η μεγάλη και ανερχόμενη αγορά της Βραζιλίας αντιπροσωπεύει θετική προοπτική για τον ελληνικό τουρισμό. Αν και ακόμα σε συγκριτικά χαμηλό επίπεδο, ο βραζιλιανός εξερχόμενος τουρισμός ακολουθεί σταθερά ανοδική πορεία, και μάλιστα, αφορά ταξιδιώτες υψηλής κατανάλωσης.

Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται επένδυση στην προσπάθεια εισόδου στη βραζιλιανή αγορά, γεγονός που προϋποθέτει συστηματική προώθηση με παραδοσιακά και σύγχρονα μέσα, ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων με τους βραζιλιανούς εισαγωγείς και συνεργάτες, προσαρμογή στις απαιτήσεις γλώσσας, κλπ. Λεπτομέρειες για την προσέγγιση της αγοράς και τις μεθόδους προώθησης περιλαμβάνονται στον **Επιχειρηματικό Οδηγό** του Γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Αγίου Παύλου, ο οποίος περιέχει επίσης πληροφορίες για θέματα όπως η **ίδρυση και λειτουργία επιχείρησης**, οι **κρατικές προμήθειες** και το **εμπόριο** με τη Βραζιλία. Ο Οδηγός είναι διαθέσιμος στην πύλη Agora, όπου επίσης, στην ενότητα **Έρευνες Αγοράς – Μελέτες**, υπάρχουν λεπτομερή στοιχεία για εμπορεύματα (ελαιόλαδο και ελιές, κρασί, σταφίδες, μάρμαρο, φαρμακευτικά, τουρισμός - www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&cid=172&xcc=br&mid=119). Για περαιτέρω πληροφορίες ή υποστήριξη, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρακαλούνται να επικοινωνούν με το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Αγίου Παύλου.

Στην πύλη Agora υπάρχει επίσης κατάλογος διεθνών εκθέσεων για προϊόντα και κλάδους ελληνικού ενδιαφέροντος, που διοργανώνονται στη Βραζιλία:
www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=36839.

2. Επενδύσεις

Σύμφωνα με στοιχεία της Invest in Greece, το σύνολο των ελληνικών παραγωγικών επενδύσεων στη Βραζιλία μέχρι το τέλος του 2010 ανέρχονταν σε 16,41 εκ. ευρώ. Οι εταιρίες ελληνικών συμφερόντων δραστηριοποιούνται στους τομείς υπηρεσιών πληροφορικής και εξόρυξης. Ελληνικές ναυτιλιακές εταιρίες διατηρούν επίσης γραφεία αντιπροσώπευσης στη Βραζιλία.

Δεν είναι γνωστές βραζιλιανές επενδύσεις στην Ελλάδα, αν και σύμφωνα με δημοσιεύματα, η εταιρία Iranepa φαίνεται πως σχεδιάζει ή υλοποιεί μονάδα επεξεργασίας καφέ στο Κορωπί. Τέλος, σύμφωνα με τη βραζιλιανή Πρεσβεία στην Αθήνα, δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα ορισμένοι αντιπρόσωποι βραζιλιανών επιχειρήσεων.

Η Ελλάδα εμφανίζεται ανάμεσα στις χώρες όπου υπάρχουν επενδύσεις ακινήτων ιδιωτών βραζιλιανών, με ύψος επενδύσεων τεσσάρων εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ το 2012, αύξηση ενός εκατομμυρίου σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

Λεπτομέρειες για το επενδυτικό προφίλ της Βραζιλίας και πληροφορίες για τις περισσότερο διεθνοποιημένες επιχειρήσεις της, είναι διαθέσιμες στη Μελέτη του Γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Αγίου Παύλου «Επενδύσεις από και προς τη Βραζιλία», διαθέσιμη στην πύλη Agora (www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=33897).

2.1. Προοπτική - προτάσεις

Η Βραζιλία δεν είναι μεγάλος διεθνής επενδυτής. Το απόθεμα των επενδύσεών της στο εξωτερικό μέχρι το 2012 αντιπροσώπευε μόλις το 0,95% του παγκόσμιου συνόλου και το 5,22% των επενδύσεων προερχόμενων από αναπτυσσόμενες χώρες. Επιπλέον, τα τελευταία τρία χρόνια, παρουσιάζει καθαρή επιστροφή επενδύσεων.

Οι βραζιλιανές άμεσες επενδύσεις κατευθύνονται κατά βάση στις υπηρεσίες (57% επί του αποθέματος συμμετοχής στο κεφάλαιο το 2012), με τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες να κυριαρχούν στην κατηγορία, καθώς οι τράπεζες τοποθετούνται, κατά βάση, σε χώρες όπου υπάρχει βραζιλιανή επιχειρηματική παρουσία και πολίτες (Itaú-Unibanco, Bradesco και Banco do Brasil). Ακολουθεί ο πρωτογενής τομέας (25%), όπου κυριαρχούν οι τομείς της εξόρυξης, με τις κρατικές / κρατικά ελεγχόμενες Petrobras και Vale. Ο δευτερογενής τομέας αφορά το 18% του αποθέματος των βραζιλιανών επενδύσεων, αντιπροσωπεύοντας τη δραστηριότητα σημαντικών διεθνοποιημένων επιχειρήσεων (Gerdau – μεταλλουργία, JBS-Friboi – τρόφιμα, κα), μεταξύ των οποίων και ορισμένες που προέκυψαν από κρατικά κατευθυνόμενες συγχωνεύσεις, για την ανάδειξη εθνικών πρωταθλητών (π.χ. Brasil Foods από τη συγχώνευση των Sadia και Perdigão).

Από τα παραπάνω, πιθανότητα προσέλκυσης επενδύσεων στην Ελλάδα θα μπορούσαν να έχουν οι υπηρεσίες, εκτός των χρηματοπιστωτικών, με τον τομέα πληροφορικής και επικοινωνιών ενδεχομένως να διαθέτει την καλύτερη προοπτική, καθώς αρκετές βραζιλιανές εταιρίες του κλάδου διαθέτουν μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό διεθνοποίησης. Κατάλογος των σημαντικότερων διεθνοποιημένων βραζιλιανών επιχειρήσεων είναι διαθέσιμος στη Μελέτη του Γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Αγίου Παύλου «Επενδύσεις από και προς τη Βραζιλία», διαθέσιμη στην πύλη Agora (www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=33897).

Δεδομένου του χαμηλού γενικά βραζιλιανού ενδιαφέροντος για επενδύσεις στο εξωτερικό και της επιφυλακτικότητας σχετικά με την οικονομική συγκυρία, τόσο στη Βραζιλία όσο και στο εξωτερικό, οι υποψήφιες αποδέκτριες χώρες διοργανώνουν συνήθως σεμινάρια στο πλαίσιο επίσημων επισκέψεων της ηγεσίας τους, προκειμένου να εκφράζεται, στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, η δέσμευσή τους για την εξασφάλιση επενδυτικού περιβάλλοντος φιλικού για τις βραζιλιανές επιχειρήσεις. Την ίδια πρακτική ακολουθεί και η Βραζιλία στη δική της προσπάθεια προσέλκυσης επενδύσεων, με τις παρουσιάσεις να πραγματοποιούνται συνήθως, από τον Υπουργό Οικονομικών ή και την Πρόεδρο της χώρας.

Άλλη περίπτωση ενδιαφέροντος αφορά τις επενδύσεις ιδιωτών σε ακίνητα. Αν και οι προτιμήσεις των βραζιλιανών αφορούν κυρίως κατοικίες στην πολιτεία Φλόριντα των ΗΠΑ και κάστρα στη Γαλλία, είναι βέβαιο ότι υπάρχει κοινό για ελληνικές κατοικίες πολυτελείας, κυρίως παραθαλάσσιες και νησιωτικές. Και σε αυτή την περίπτωση, θα ήταν σκόπιμη μια συλλογική παρά μεμονωμένες προσπάθειες προσέγγισης, επιτόπου, και σε ένα πλαίσιο και σενάριο που να ανταποκρίνεται στο επίπεδο των προσφερόμενων ακινήτων και του κοινού στο οποίο απευθύνονται.

3. Η εικόνα της Ελλάδας στη Βραζιλία

Για την πλειοψηφία των βραζιλιανών η Ελλάδα είναι συνδεδεμένη με τα στερεότυπα: τουριστικός προορισμός, παραγωγός υψηλής ποιότητας τροφίμων, και πλέον, δυστυχώς, χώρα σε κρίση. Έτσι, για το μέσο βραζιλιανό, η Ελλάδα αποτελεί όνειρο ταξιδιωτικού προορισμού, το οποίο πάντως, δεν μεταφράζεται σε αφίξεις. Αντίστοιχα, η ελληνική βιομηχανία τροφίμων και ποτών, αν και με ελάχιστη συγκριτικά παρουσία στην αγορά, εν πολλοίς χάρη στην ελληνική ομογένεια, έχει δημιουργήσει ένα θετικό στερεότυπο για τα βασικά ελληνικά παραδοσιακά προϊόντα, το οποίο επίσης δεν μεταφράζεται σε εξαγωγές. Βασική αιτία για την αδυναμία αξιοποίησης των θετικών προτύπων με τα οποία είναι συνδεδεμένη η Ελλάδα είναι η έλλειψη συστηματικής προώθησης σε ένα ισχυρά ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω (Κεφ. Δ, 1.3 Προοπτική – προτάσεις).

Τα παραπάνω ισχύουν σε επίπεδο καταναλωτών – τελικών χρηστών υπηρεσιών. Για τις επιχειρήσεις, αγοραστές και επενδυτές, η εικόνα της χώρας σε κρίση φαίνεται πως βαρύνει περισσότερο, αν και καθοριστικό παραμένει πάντα το δεδομένο της απουσίας δράσεων προώθησης. Ιδίως στην περίπτωση προσπαθειών σε κλάδους για τους οποίους η Ελλάδα δεν είναι γνωστή (π.χ. τεχνολογία), και προσπαθειών προσέλκυσης επενδύσεων, η επιφυλακτικότητα είναι δεδομένη και καθοριστική. Αν και όχι συστηματική, πάντως στις περιπτώσεις που δημοσιοποιείται, και η επίσημη άποψη της βραζιλιανής κυβέρνησης για την Ελλάδα, όπως αυτή εκφράζεται μέσω του εκπροσώπου της στο ΔΝΤ (Κεφ. Α, 5.1.2 Διεθνές Νομισματικό Ταμείο), λειτουργεί αρνητικά.

4. Προτάσεις δράσεων ενίσχυσης εξωστρέφειας

Είναι σκόπιμο να διοργανωθούν επιχειρηματικές αποστολές από συλλογικούς και κλαδικούς φορείς, κατά προτίμηση στο πλαίσιο επίσημων επισκέψεων της πολιτικής ηγεσίας ή και σε συνδυασμό με εθνικές συμμετοχές σε εμπορικές εκθέσεις. Δεδομένου ότι δεν έχει υπάρξει αντίστοιχη προσπάθεια από το 2007, είναι σημαντικό, τουλάχιστον για ξεκίνημα, η όποια αποστολή να συνοδεύεται από επιβεβαίωση ή και εμβάθυνση της θεσμικής συνεργασίας, ώστε να επιβεβαιωθεί σε υψηλό επίπεδο η βούληση επαναπροσδιορισμού των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων των δύο χωρών και να εξασφαλιστεί η ανταπόκριση της βραζιλιανής πλευράς. Πλαισίωση με άλλα γεγονότα, όπως εμπορικές εκθέσεις, εκτός του πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος, ενδείκνυνται και για πρακτικούς λόγους εξοικονόμησης πόρων για τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις.

Για την περίπτωση των μεμονωμένων προσπαθειών προσέγγισης εισαγωγέων ή συνεργατών, οι μέθοδοι που μπορεί να υιοθετήσει μια εταιρία, εξαρτώνται βεβαίως από τη φύση των προϊόντων ή υπηρεσιών και από τη στρατηγική της, με τις διαθέσιμες επιλογές και την αποτελεσματικότητά τους, περίπου ανάλογη σε όλο τον κόσμο. Για τη Βραζιλία επισημαίνουμε ότι εκτιμώνται ιδιαίτερα οι προσωπικές σχέσεις, ενώ και η επικοινωνία με email συνήθως δεν έχει ανταπόκριση, παρά μόνο αν συνοδεύεται από συστηματική τηλεφωνική υπενθύμιση. Ο θεσμός των εμπορικών εκθέσεων είναι ισχυρός στη χώρα και μπορεί να

αποτελέσει ένα πρώτο βήμα στην προσπάθεια εισόδου στην αγορά, τη γνωριμία με πιθανούς συνεργάτες, τη διερεύνηση του ανταγωνισμού, κλπ. Ωστόσο, η σύναψη συμφωνιών στο πλαίσιο μιας έκθεσης είναι μάλλον σπάνια και συνήθως προκύπτει μετά από συστηματική επανάληψη επισκέψεων και επαφών με πιθανούς συνεργάτες. Κατάλογος σημαντικών διεθνών διοργανώσεων στη Βραζιλία, είναι διαθέσιμος στην πύλη Agora (www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=36839).

Τέλος, δεδομένης της απήχησης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη χώρα, είναι σημαντικό να συμπεριλαμβάνονται στο μείγμα δράσεων προώθησης μιας εταιρίας που επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί στη Βραζιλία, υπό την προϋπόθεση βεβαίως, ότι οι πληροφορίες είναι στην πορτογαλική γλώσσα. Καθώς η αγγλική δεν είναι διαδεδομένη, συνιστάται, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να αξιολογούν θέματα όπως η μετάφραση της ιστοσελίδας τους και η δημιουργία προωθητικού υλικού στην πορτογαλική, ενώ είναι βέβαιο ότι, σε περίπτωση συμμετοχής σε κάποια εμπορική έκθεση ή επίσκεψης στη χώρα, θα χρειαστεί να εξασφαλίσουν προσωπικό που να μιλάει τη γλώσσα. Περισσότερες πληροφορίες και ενδεικτικός κατάλογος διεργασιών είναι διαθέσιμος στον Επιχειρηματικό Οδηγό για τη Βραζιλία: (www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=34759).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Επαναλαμβάνονται, εδώ, επισημάνσεις και συμπεράσματα που παρουσιάστηκαν στα αντίστοιχα κεφάλαια της έκθεσης.

- Παρά τις αδυναμίες της, η βραζιλιανή οικονομία θα εξακολουθήσει να αποτελεί σημείο αναφοράς για τη Νότια Αμερική και για τον κόσμο.
- Το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών Ελλάδας – Βραζιλίας βρίσκεται σε πολύ χαμηλό επίπεδο και μάλιστα με πτωτική τάση, με εξαίρεση τα πετρελαιοειδή. Υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης.
- Οι Έλληνες εξαγωγείς αντιμετωπίζουν σημαντικά δασμολογικά και μη εμπόδια στο εμπόριο, (υπερβολικοί δασμοί, πιστοποιητικά, ειδικές άδειες, καταχώρηση σε μητρώα, υγειονομικές-φυτοϋγειονομικές απαιτήσεις) για τη διαχείριση των οποίων απαιτούνται μακροχρόνιες και πολύπλοκες διαδικασίες που καθιστούν την εισαγωγική διαδικασία χρονοβόρα και δαπανηρή, και στην περίπτωση των μικρών εξαγωγέων, απαγορευτική.
- Συνεκτιμώντας το επίπεδο του καταξιωμένου ήδη ανταγωνισμού, τα εμπόδια πρόσβασης στην αγορά και τη γενικότερη αποστροφή της Βραζιλίας στις εισαγωγές, τη σημασία των προσωπικών σχέσεων, αλλά και τη σχετική δυσπιστία απέναντι στην Ελλάδα, τόσο λόγω έλλειψης προηγούμενης εμπειρίας συνεργασίας, όσο και λόγω της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης, η εξαγωγική προσπάθεια σαφώς δεν είναι εύκολη. Στις περισσότερες δε περιπτώσεις, πιο αποτελεσματική μέθοδος εισόδου στην αγορά, θεωρείται η εγκατάσταση και επιτόπια παραγωγή.
- Υπό την προϋπόθεση της συστηματικής προσπάθειας και επένδυσης για την είσοδο και την παραμονή στη χώρα, ευκαιρίες υπάρχουν πρακτικά σε όλους τους ελληνικούς εξαγωγικούς κλάδους. Επισημαίνονται: πετρελαιοειδή, φάρμακα, λιπάσματα, αλουμίνιο, μηχανές και συσκευές κάθε είδους, μάρμαρα και τρόφιμα. Για προϊόντα με χαμηλό βαθμό διαφοροποίησης, είναι σκόπιμο να εξεταστούν περιπτώσεις συνεργασιών για τη δημιουργία μεγέθους ικανού να αντιμετωπίσει τον ισχυρό ανταγωνισμό και το κόστος προώθησης.
- Στις υπηρεσίες, σημαντικός είναι ο ρόλος του τουρισμού και της ναυτιλίας. Κανένας από τους δύο τομείς δεν έχει αναπτυχθεί και αξιοποιηθεί επαρκώς.
- Η Βραζιλία δεν είναι μεγάλος διεθνής επενδυτής. Πιθανότητα προσέλκυσης επενδύσεων στην Ελλάδα θα μπορούσαν να έχουν οι υπηρεσίες, εκτός των χρηματοπιστωτικών, με τον τομέα πληροφορικής και επικοινωνιών ενδεχομένως να διαθέτει την καλύτερη προοπτική, καθώς και οι κατοικίες πολυτελείας, κυρίως παραθαλάσσιες ή νησιωτικές. Καλύτερη μέθοδος προώθησης των επενδύσεων θεωρείται η διοργάνωση σεμιναρίων στο πλαίσιο επίσημων επισκέψεων, προκειμένου να εκφράζεται, στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, η δέσμευση για την εξασφάλιση επενδυτικού περιβάλλοντος φιλικού για τις βραζιλιανές επιχειρήσεις και ιδιώτες επενδυτές.
- Θετική, γενικά, είναι η εικόνα της Ελλάδας στη Βραζιλία, με τα παραδοσιακά προϊόντα και υπηρεσίες να απολαμβάνουν αναγνώρισης και θαυμασμού. Η εικόνα της χώρας σε κρίση πάντως, παράλληλα με την έλλειψη δράσεων προώθησης, αποτελεί εμπόδιο για την προώθηση μη παραδοσιακών κλάδων, για τη διατήρηση, έστω, του αριθμού των αφίξεων βραζιλιανών τουριστών στην Ελλάδα, όπως και την προσέλκυση επενδύσεων.
- Απαιτούνται δράσεις προώθησης σε όλα τα επίπεδα, συλλογικό, κλαδικό, επιχείρησης. Το Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου είναι στη διάθεση φορέων και επιχειρήσεων για την υποστήριξη των προωθητικών ενεργειών τους στη Βραζιλία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ: ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Κρατικοί φορείς

- INPI – Βραζιλιανό Ινστιτούτο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας: www.inpi.gov.br
- ANVISA - Εθνική Αρχή Υγειονομικής Εποπτείας: <http://portal.anvisa.gov.br>
- INMETRO - Εθνικό Ινστιτούτο Μετρολογίας, Ποιότητας και Τεχνολογίας: www.inmetro.gov.br
- ABNT - Βραζιλιανός Σύνδεσμος Τεχνικών Προτύπων: www.abnt.org.br
- Πύλη προμηθειών της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης: www.comprasnet.gov.br

Κλαδικοί φορείς

- ABRIFAR – Βραζιλιανή Ένωση διανομέων και εισαγωγέων φαρμακευτικών πρώτων υλών: www.abrifar.org.br
- ABAFARMA - Βραζιλιανός Σύνδεσμος χονδρεμπόρων φαρμάκων: <http://abafarma.com.br/>
- ABIMED - Βραζιλιανή Ένωση Εισαγωγέων Ιατρικού και Νοσοκομειακού Εξοπλισμού και συναφών προϊόντων: www.abimed.org.br
- ABAV – Ένωση ταξιδιωτικών γραφείων Βραζιλίας: www.abav.com.br
- BRAZTOA – Ένωση tour operators Βραζιλίας: www.braztoa.com.br
- SINDUSCON-SP – Σύνδεσμος Κατασκευαστικών Επιχειρήσεων Πολιτείας Αγίου Παύλου: www.sindusconsp.com.br
- SINAENCO – Εθνική Ένωση Αρχιτεκτονικών και Μελετητικών Επιχειρήσεων Βραζιλίας: www.sinaenco.com.br
- Anamaco – Βραζιλιανή Ένωση Εμπόρων Δομικών Υλικών: www.anamaco.com.br
- AsBEA – Βραζιλιανή Ένωση Αρχιτεκτονικών Γραφείων: www.asbea.org.br
- ABECE – Βραζιλιανή Ένωση Δομικής Μηχανικής και Συμβουλευτικής: <http://site.abece.com.br/>
- ABCE – Βραζιλιανή Ένωση Συμβούλων Μηχανικών: <http://abceconsultoria.org.br/>
- ABIMDE - Βραζιλιανή Ένωση βιομηχανίας άμυνας και ασφάλειας: www.abimde.org.br
- APINE - Βραζιλιανός σύνδεσμος ανεξάρτητων παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας: www.apine.com.br
- SECIESP - Σύνδεσμος επιχειρήσεων εγκατάστασης και συντήρησης ανελκυστήρων πολιτείας São Paulo: www.seciesp.com.br
- SECMIERJ - Σύνδεσμος επιχειρήσεων εγκατάστασης και συντήρησης ανελκυστήρων πολιτείας Rio de Janeiro: www.secmierj.com.br
- SINDIPEÇAS / ABIPEÇAS – Εθνικό συνδικάτο βιομηχανίας μερών – ανταλλακτικών αυτοκινήτων / Βραζιλιανή ένωση βιομηχανίας μερών – ανταλλακτικών αυτοκινήτων: www.sindipeças.org.br
- ABRAPET – Βραζιλιανή Ένωση εξόρυξης πετρελαίου: www.abrapet.org.br
- ABPIP – Βραζιλιανή Ένωση ανεξάρτητων παραγωγών πετρελαίου και αερίου: www.abpip.com.br
- ABESPetrol – Ένωση Επιχειρήσεων τομέα υπηρεσιών για το πετρέλαιο: www.abespetro.org.br
- ABIMEI - Βραζιλιανή Ένωση εισαγωγέων μηχανών και βιομηχανικού εξοπλισμού: www.abimei.org.br
- ABRAS - Σύνδεσμος Βραζιλιανών Σούπερ Μάρκετ: www.abrasnet.com.br
- APAS - Σύνδεσμος Σούπερ Μάρκετ Αγίου Παύλου: www.portalapas.org.br
- Abrafarma – Σύνδεσμος Βραζιλιανών Φαρμακείων: www.abrafarma.com.br
- ABIH - Βραζιλιανός Σύνδεσμος Βιομηχανίας Ξενοδοχείων: www.abih.com.br
- ABRAEL - Βραζιλιανή Ένωση Επιχειρήσεων Ειδών Πολυτελείας: www.abrael.org.br

- ABRASCE - Βραζιλιανή Ένωση Εμπορικών Κέντρων: www.portaldoshopping.com.br
- ABF – Βραζιλιανή Ένωση Δικαιώχρησης: www.portaldofranchising.com.br
- ADIPEC - Σύνδεσμος Διανομέων και Εισαγωγέων Αρωμάτων, Καλλυντικών και Συναφών Ειδών: www.adipec.com.br
- ABES – Βραζιλιανή Ένωση επιχειρήσεων λογισμικού: www.abessoftware.com.br
- SYNDARMA - Βραζιλιανή Ένωση Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων: www.syndarma.org.br
- FENAMAR – Εθνική Ομοσπονδία Ναυτιλιακών Πρακτόρων: www.fenamar.com.br

Επιμελητήρια

- CNI – Εθνική Συνομοσπονδία Βιομηχανίας: www.portaldaindustria.com.br
- FIESP – Ομοσπονδία Βιομηχανιών Πολιτείας Αγίου Παύλου: www.fiesp.com.br
- FIRJAN - Ομοσπονδία Βιομηχανιών Πολιτείας of Rio de Janeiro: www.firjan.org.br
- Fecomercio – Ομοσπονδία εμπορίου αγαθών, υπηρεσιών και τουρισμού της πολιτείας Αγίου Παύλου: www.fecomerciointernacional.com.br
- CBIC – Βραζιλιανό Επιμελητήριο Κατασκευαστικού Τομέα: www.cbic.org.br
- Eurocâmaras - Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο των Χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Βραζιλία: www.eurocamaras.com.br
- Επιχειρηματικό Συμβούλιο Ελλάδας – Λατινικής Αμερικής: www.latinamericabc.gr/en/index.htm
- Εμπορικό, Βιομηχανικό και Τουριστικό Επιμελητήριο Βραζιλίας – Ελλάδας: www.ccbg.com.br
- Ελληνο-Βραζιλιανό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο: <http://hbcci.org>

Agora

- Σελίδα Γραφείου ΟΕΥ Αγίου Παύλου: www.agora.mfa.gr/br119
- Επιχειρηματικός Οδηγός για τη Βραζιλία: www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=34759
- Κλαδικές μελέτες και σημειώματα: www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&cid=172&xcc=br&mid=119
- Κατάλογος εμπορικών εκθέσεων: www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=36839
- Χρήσιμες διευθύνσεις στη Βραζιλία: www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=57&fid=32357

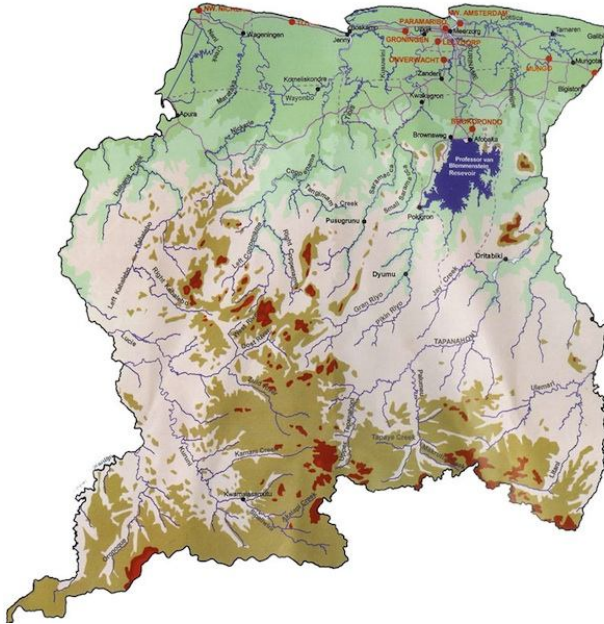
BrasilGlobalNet

Το βραζιλιανό Υπουργείο Εξωτερικών διατηρεί την πύλη BrasilGlobalNet (www.brasilglobalnet.gov.br), στην οποία διατίθενται πληροφορίες για βραζιλιανές εξαγωγικές επιχειρήσεις και εταιρίες trading, καθώς και για εμπορικές εκθέσεις που διοργανώνονται στη χώρα.

Άλλοι σύνδεσμοι για θέματα εξειδικευμένου ενδιαφέροντος είναι διαθέσιμοι στον αντίστοιχο κατάλογο στην πύλη Agora, στον Επιχειρηματικό Οδηγό για τη Βραζιλία και στις επιμέρους κλαδικές μελέτες (www.agora.mfa.gr/br119).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ: ΣΟΥΡΙΝΑΜ

1. Γενικά στοιχεία

Πηγή: www.gov.sr

Πίνακας 15: Βασικά στοιχεία για το Σουρινάμ

Πολίτευμα	Προεδρική Δημοκρατία
Αρχηγός κράτους και κυβέρνησης	Πρόεδρος Desire Delano BOUTERSE (θητεία 2010 - 2015)
Πρωτεύουσα	Παραμαρίμπο
Γλώσσα	Ολλανδική
Πληθυσμός	541.638 (2012)
Νόμισμα	Δολάριο Σουρινάμ, κωδικός SRD
Σύνορα	Γουιάνα, Γαλλική Γουιάνα, Βραζιλία. Βρέχεται από τον Ατλαντικό Ωκεανό.

2. Η οικονομία του Σουρινάμ

Το Σουρινάμ είναι χώρα υπηρεσιών, με το κράτος να αποτελεί το μεγαλύτερο εργοδότη. Η πραγματική οικονομία αφορά σχεδόν αποκλειστικά τον τομέα της εξόρυξης, συγκεκριμένα βωξίτη, χρυσού και πετρελαίου, που αντιπροσώπευαν το 2012 και το 95% του συνόλου των εξαγωγών της χώρας. Το γεγονός προκαλεί εξάρτηση του Σουρινάμ από τις μεταβολές των διεθνών τιμών των βασικών προϊόντων. Η χώρα δέχτηκε υψηλή αξία ξένων επενδύσεων στο παρελθόν και πέτυχε ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 7% το 2008, που στη συνέχεια πάντως δεν διατηρήθηκε. Τα τελευταία χρόνια η οικονομία μεγεθύνεται κατά μέσο όρο 4,5% περίπου. Το ποσοστό του πληθωρισμού ανήλθε σε 17,7% το 2011. Η κυβέρνηση προχώρησε σε υποτίμηση του νομίσματος και αύξηση φόρων, κινήσεις που οδήγησαν σε σταδιακή υποχώρησή του μέχρι το επίπεδο του 1,9% το 2013.

Πίνακας 16: Κύρια μεγέθη της οικονομίας του Σουρινάμ*

	2011	2012	2013
Ονομαστικό ΑΕΠ (εκ. SRD)	14.259	16.540	μ/δ
Μεταβολή ΑΕΠ (%)	5,3	3,9	μ/δ
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (δολάρια ΗΠΑ)	8.087	9.010	μ/δ
Ανεργία (%)	8,0	μ/δ	μ/δ
Πληθωρισμός (%)	17,7	5,0	1,9
Εξαγωγές (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	2.466,7	2.694,8	2.394,3
Εισαγωγές (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	1.679,1	1.993,5	2.173,7
Εμπορικό ισοζύγιο (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	787,6	701,3	220,6
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	251,1	163,9	-197,9
Εκροή ΞΑΕ (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	72,9	60,8	112,9
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα (% ΑΕΠ)	-1,9	-2,8	μ/δ
Ακαθάριστο εξωτερικό χρέος (% ΑΕΠ)	11,0	11,5	14,9
Ακαθάριστο εγχώριο χρέος (% ΑΕΠ)	9,5	10,0	15,6
Συναλλαγματικά διαθέσιμα (εκ. δολάρια ΗΠΑ)	816,9	1.008,4	775,4

* Προσωρινά στοιχεία για όλα τα έτη
 Πηγή: Κεντρική Τράπεζα του Σουρινάμ

Το Σουρινάμ είναι μέλος του ΠΟΕ, της Κοινότητας της Καραϊβικής (CARICOM), της Ένωσης Εθνών της Νοτίου Αμερικής (UNASUR) και του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (OAS). Έχει καθεστώς συνδεδεμένου μέλους με την Κοινή Αγορά του Νότου (MERCOSUL ή MERCOSUR).

3. Επιχειρηματικό περιβάλλον

Το ισχύον δασμολόγιο του Σουρινάμ είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του ΠΟΕ για τη χώρα: www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/suriname_e.htm

Το Σουρινάμ είναι μέλος του ΠΟΕ αλλά δεν έχει κυρώσει τη Συμφωνία TRIPS. Επισήμως, η χώρα είναι μέλος του World Intellectual Property Organization (WIPO) και έχει προσχωρήσει στις Συμβάσεις Παρισίων, Βέρνης και Χάγης σχετικά με την προστασία διανοητικής ιδιοκτησίας, καλλιτεχνικών και λογοτεχνικών έργων, βιομηχανικών σχεδίων, κλπ., ωστόσο τα προβλεπόμενα στις διεθνείς συμβάσεις δεν έχουν ακόμα αποτυπωθεί στην εγχώρια νομοθεσία. Φορέας αρμόδιος για θέματα διανοητικής ιδιοκτησίας, εμπορικά σήματα, βιομηχανικά σχέδια, κλπ., είναι το Γραφείο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Αστυνομίας. Οι κατοχυρώσεις δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Δίδεται περιθώριο έξι μηνών για την υποβολή ενστάσεων από την ημερομηνία της δημοσίευσης.

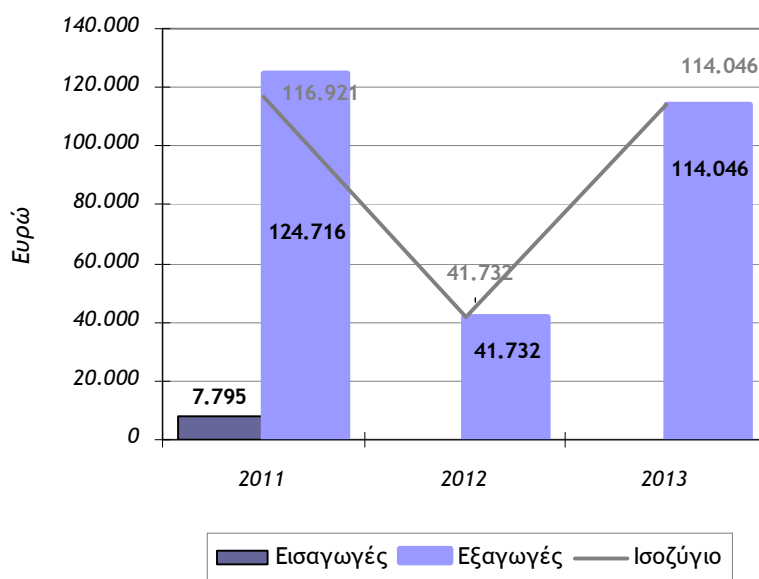
Οι δημόσιες προμήθειες γίνονται αποκεντρωμένα, από κάθε Υπουργείο ξεχωριστά. Προϋπόθεση για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς κρατικών προμηθειών είναι η εγγραφή στο Εμπορικό Επιμελητήριο ή και η κατοχή έγκυρης άδειας λειτουργίας στη χώρα.

Λεπτομέρειες για το επιχειρηματικό περιβάλλον, νομοθεσία και επιχειρηματικός οδηγός για το Σουρινάμ είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης: www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/suriname/

4. Οικονομικές σχέσεις Ελλάδας - Σουρινάμ

Το διμερές εμπόριο είναι πολύ περιορισμένο, με το ισοζύγιο, ύψους 114 χιλ. ευρώ το 2013, πλεονασματικό υπέρ της Ελλάδας. Τα τελευταία δύο χρόνια, δεν υπάρχουν εισαγωγές αγαθών από το Σουρινάμ, ενώ επίσης δεν πραγματοποιούνται συναλλαγές υπηρεσιών.

Γράφημα 4: Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας – Σουρινάμ (σε ευρώ)

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Πίνακας 17: Αξία εξαγωγών ελληνικών προϊόντων στο Σουρινάμ (ευρώ)

6ψήφιο κεφ.Σ.Ο.	Περιγραφή	2013	2012	Δ 13/12
330749	Παρασκευάσματα για τον αρωματισμό ή την απόσμηση των χώρων	44.352	15.118	193%
840999	Μέρη που αναγνωρίζονται ότι προορίζονται αποκλειστικά ή κύρια για εμβολοφόρους κινήτρες	37.485	0	
570330	Τάπητες και άλλες επενδύσεις δαπέδου από συνθετικές ή τεχνητές υφαντικές ύλες	15.016	0	
480240	Χαρτί-υπόθεμα για χαρτί τοιχοστρωσίας, χωρίς επίχριση ή επάλειψη	9.584	2.268	323%
180690	Σοκολάτα και άλλα παρασκευάσματα διατροφής που περιέχουν κακάο	7.609	0	
271019	Άλλα λάδια από πετρέλαιο	0	23.890	-100%
482110	Ετικέτες κάθε είδους, από χαρτί ή χαρτόνι	0	456	-100%
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	114.046	41.732	173%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Μία ελληνική επένδυση στο Σουρινάμ στον τομέα υπηρεσιών πληροφορικής αναφέρεται στα στοιχεία της Invest in Greece. Δεν είναι γνωστές επενδύσεις του Σουρινάμ στην Ελλάδα.

Οι δύο χώρες έχουν συνάψει Συμφωνία Οικονομικής, Επιστημονικής, Τεχνολογικής Συνεργασίας (Ν. 2775/1999, ΦΕΚ Α 290).

5. Χρήσιμες διευθύνσεις

Άμισθο Προξενείο Paramaribo

Διεύθυνση: Integra Marine & Freight Service, P.O. Box 1842

Paramaribo, Suriname

Τηλ.: +597 403872

Fax: +597 402392

E-mail: integra@integramar.com

Επίτιμος Πρόξενος: Remi Alouisius Vyzelman

Φορείς και υπηρεσίες

- Η Κυβέρνηση του Σουρινάμ: www.gov.sr
- Κεντρική Τράπεζα Σουρινάμ: www.cbvs.sr
- Στατιστική Υπηρεσία Σουρινάμ: www.statistics-suriname.org
- Γραφείο Τυποποίησης του Σουρινάμ: www.ssb.sr/smartcms/default.asp?lang=1
- Περιφερειακός Οργανισμός Προτύπων και Ποιότητας της CARICOM (CROSQ): www.crosq.org
- Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Αστυνομίας

Τηλ.: +597 433 336, 498 933, 433 272

E-mail: info.bie@juspul.gov.sr, Nadia.Rostam@juspul.gov.sr

Προϊσταμένη: κα Nadia Rostam

- Εμπορικός και Βιομηχανικός Σύνδεσμος Σουρινάμ: www.vsbstia.org
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σουρινάμ: www.surinamechamber.com
- Επιχειρηματικός κατάλογος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Σουρινάμ: [www.surinamedirectory.biz/index.php?abc=""&setdiract=0](http://www.surinamedirectory.biz/index.php?abc=)
- Επιχειρηματικός Οδηγός της Διεθνούς Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης για το Σουρινάμ: www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/suriname/
- Δασμολόγιο: www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/suriname_e.htm

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία διμερούς εμπορίου Ελλάδας - Βραζιλίας

Πίνακας 18: Ελληνικές εξαγωγές στη Βραζιλία (σε ευρώ)

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
(27) ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ	97.680.610	79,0%	42.060.908	56,1%	36.720	0,1%	132,2%
(68) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΨΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΓΙΑ Ή ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ	6.318.397	5,1%	7.110.970	9,5%	8.230.671	22,2%	-11,1%
(84) ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ	4.640.895	3,8%	3.127.769	4,2%	2.993.900	8,1%	48,4%
(82) ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΕΙΔΗ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΠΑΣ, ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΠΡΟΥΝΙΑ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	3.688.228	3,0%	1.290.642	1,7%	2.031.298	5,5%	185,8%
(85) ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	2.744.418	2,2%	3.298.432	4,4%	3.581.021	9,7%	-16,8%
(25) ΑΛΑΤΙ. ΘΕΙΟ. ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ. ΓΥΨΟΣ, ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ	2.374.722	1,9%	4.059.351	5,4%	4.760.014	12,9%	-41,5%
(15) ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ	1.752.077	1,4%	1.315.267	1,8%	2.125.165	5,7%	33,2%
(39) ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	1.477.653	1,2%	1.184.668	1,6%	1.195.876	3,2%	24,7%
(76) ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	576.834	0,5%	4.167.159	5,6%	669.888	1,8%	-86,2%
(32) ΔΕΨΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ	474.723	0,4%	533.682	0,7%	423.714	1,1%	-11,0%
(20) ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΙΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ	396.068	0,3%	999.793	1,3%	1.874.920	5,1%	-60,4%
(24) ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΙΝΟΥ	334.971	0,3%	96	0,0%	240.594	0,6%	348828,1%

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
(40) ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ	239.959	0,2%	2.438.705	3,3%	2.050.667	5,5%	-90,2%
(49) ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ, ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ Ή ΑΛΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ. ΚΕΙΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ Ή ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	196.342	0,2%	308.971	0,4%	68.960	0,2%	-36,5%
(60) ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	156.692	0,1%		0,0%		0,0%	
(89) ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΠΛΟΪΑ	104.756	0,1%	237.372	0,3%	43.890	0,1%	-55,9%
(22) ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙ	92.769	0,1%	231.473	0,3%	346.348	0,9%	-59,9%
(56) ΒΑΤΕΣ, ΠΙΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΜΗ ΥΦΑΣΜΕΝΑ. ΝΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΣΠΑΓΚΟΙ, ΣΧΟΙΝΙΑ ΚΑΙ ΧΟΝΤΡΑ ΣΧΟΙΝΙΑ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΑΣ	70.263	0,1%	72.551	0,1%	22.733	0,1%	-3,2%
(21) ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	47.252	0,0%	296.181	0,4%	52.929	0,1%	-84,0%
(73) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	41.465	0,0%	125.221	0,2%	8.429	0,0%	-66,9%
(19) ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ, ΤΑ ΑΛΕΥΡΙΑ, ΤΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ Ή ΤΟ ΓΑΛΛ. ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	39.733	0,0%	10.368	0,0%	18.683	0,1%	283,2%
(94) ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠΛΑ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ. ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ Ή ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ. ΛΑΜΠΕΣ-ΡΕΚΛΑΜΕΣ, ΦΩΤΕΙΝΑ ΣΗΜΑΤΑ, ΦΩΤΕΙΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ. ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	34.807	0,0%	97.475	0,1%	72.475	0,2%	-64,3%
(87) ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ, ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	28.259	0,0%	19.403	0,0%	2.145	0,0%	45,6%
(37) ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	26.390	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	
(70) ΓΥΑΛΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙ	24.288	0,0%	67.984	0,1%	24.849	0,1%	-64,3%
(28) ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓΑΝΕΣ Ή ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ	20.683	0,0%	33.077	0,0%	29.906	0,1%	-37,5%

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΓΑΙΩΝ Ή ΤΩΝ ΙΣΟΤΟΠΩΝ							
(71) ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ ΦΥΣΙΚΑ Ή ΑΠΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ, ΜΕΤΑΛΛΑ ΕΠΙΣΤΡΩΜΕΝΑ ΜΕ ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ. ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	16.205	0,0%	96.870	0,1%	40.540	0,1%	-83,3%
(90) ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Ή ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	14.678	0,0%	69.337	0,1%	120.626	0,3%	-78,8%
(34) ΣΑΠΟΥΝΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΛΥΣΙΜΟ (ΑΛΙΣΙΒΕΣ), ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ, ΚΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ, ΠΑΣΤΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ, "ΚΕΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗ"	13.317	0,0%	0	0,0%	8.151	0,0%	
(58) ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΥΝΤΩΤΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ. ΔΑΝΤΕΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΕΠΙΣΤΡΩΣΗΣ. ΕΙΔΗ ΤΑΙΝΙΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ. ΚΕΝΤΗΜΑΤΑ	7.816	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	
(59) ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΜΠΟΤΙΣΜΕΝΑ, ΕΠΙΧΡΙΣΜΕΝΑ, ΕΠΙΚΑΛΥΜΜΕΝΑ Ή ΜΕ ΑΠΑΝΩΤΕΣ ΣΤΡΩΣΕΙΣ. ΕΙΔΗ ΓΙΑ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	6.278	0,0%	0	0,0%	58	0,0%	
(64) ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ	6.093	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	
(33) ΛΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΑΣ Ή ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	4.386	0,0%	4.803	0,0%	189.161	0,5%	-8,7%

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
(74) ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	4.091	0,0%	6.250	0,0%		0,0%	-34,5%
(05) ΑΛΛΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	2.524	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	
(57) ΤΑΠΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΑΠΕΔΟΥ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	2.450	0,0%	1.558	0,0%	9.300	0,0%	57,3%
(42) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ. ΕΙΔΗ ΣΕΛΟΠΟΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΖΩΑ. ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ, ΣΑΚΙΔΙΑ ΧΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΝΤΕΡΑ	1.599	0,0%	0	0,0%	248	0,0%	
(54) ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΣΥΝΕΧΕΙΣ. ΣΥΝΕΧΕΙΣ ΛΟΥΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ, ΑΠΟ ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	1.283	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	
(30) ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	841	0,0%	600	0,0%		0,0%	40,2%
(62) ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	654	0,0%	33.867	0,0%	42.922	0,1%	-98,1%
(97) ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΕΧΝΗΣ, ΣΥΛΛΟΓΩΝ Ή ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	500	0,0%	43.000	0,1%	6.000	0,0%	-98,8%
(61) ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ	284	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	
(48) ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ	270	0,0%	1	0,0%	6.056	0,0%	26900,0%
(47) ΠΟΛΤΟΙ ΑΠΟ ΕΥΛΟ Ή ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΝΙΚΕΣ ΙΝΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ ΓΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ (ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ)	257	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	
(95) ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ, ΕΙΔΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ Ή ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ. ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	251	0,0%	487	0,0%	757	0,0%	-48,5%
(07) ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ, ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ, ΒΡΩΣΙΜΑ	100	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	
(38) ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ	0	0,0%	3.211	0,0%	18.983	0,1%	-100,0%

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ							
(63) ΆΛΛΑ ΕΤΟΙΜΑ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΙΔΗ, ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ, ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΡΑΚΗ	0	0,0%	8	0,0%	0	0,0%	-100,0%
(69) ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ	0	0,0%	800	0,0%		0,0%	-100,0%
(72) ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	0	0,0%	737.476	1,0%	401.011	1,1%	-100,0%
(83) ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	0	0,0%	3.925	0,0%	16.817	0,0%	-100,0%
(86) ΟΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ, ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ (ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ) ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	0	0,0%	2.456	0,0%	0	0,0%	-100,0%
(91) ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΑ	0	0,0%	1.873	0,0%		0,0%	-100,0%
(31) ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ	0	0,0%	0	0,0%	5.042.754	13,6%	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	123.667.131		74.959.869		37.042.844		65,0%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Πίνακας 19: Ελληνικές εισαγωγές από τη Βραζιλία (σε ευρώ)

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
(09) ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΪ, ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ	37.057.289	39,6%	47.525.274	45,4%	51.162.129	36,0%	-22,0%
(24) ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ	15.853.348	16,9%	19.737.229	18,9%	17.644.207	12,4%	-19,7%
(26) ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ, ΣΚΟΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΕΦΡΕΣ	11.820.429	12,6%	3.800	0,0%	6.487.977	4,6%	310963,9%
(23) ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ. ΤΡΟΦΕΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ	5.719.100	6,1%	6.602.021	6,3%	11.717.368	8,3%	-13,4%
(30) ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	4.155.823	4,4%	4.802.967	4,6%	7.021.234	4,9%	-13,5%
(47) ΠΟΛΤΟΙ ΑΠΟ ΞΥΛΟ Ή ΑΠΟ ΆΛΛΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΝΙΚΕΣ ΙΝΩΔΕΙΣ ΎΛΕΣ. ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ ΓΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ (ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ)	3.491.942	3,7%	6.130.474	5,9%	4.293.723	3,0%	-43,0%
(64) ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ	1.872.638	2,0%	3.162.676	3,0%	4.649.574	3,3%	-40,8%
(72) ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	1.871.598	2,0%	1.235.320	1,2%	1.164.501	0,8%	51,5%
(17) ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	1.698.306	1,8%	2.390.259	2,3%	2.198.961	1,5%	-28,9%
(87) ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ, ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	1.606.113	1,7%	1.147.580	1,1%	1.634.472	1,2%	40,0%
(40) ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ	1.176.003	1,3%	914.207	0,9%	1.402.782	1,0%	28,6%
(33) ΛΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΑΣ Ή ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	964.746	1,0%	895.071	0,9%	924.451	0,7%	7,8%
(20) ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΙΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Ή ΆΛΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ	809.394	0,9%	321.015	0,3%	706.528	0,5%	152,1%
(84) ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΟΝΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Ή	664.761	0,7%	730.666	0,7%	1.267.264	0,9%	-9,0%

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΣΥΣΚΕΥΩΝ							
(93) ΟΠΛΑ, ΠΥΡΟΜΑΧΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	575.303	0,6%	496.559	0,5%	351.852	0,2%	15,9%
(82) ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΕΙΔΗ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΠΙΑΣ, ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΙΡΟΥΝΙΑ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	414.001	0,4%	396.184	0,4%	665.627	0,5%	4,5%
(61) ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ	302.658	0,3%	348.993	0,3%	514.365	0,4%	-13,3%
(85) ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΥΤΩΝ	268.918	0,3%	326.294	0,3%	439.321	0,3%	-17,6%
(76) ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	240.727	0,3%	234.872	0,2%	321.468	0,2%	2,5%
(90) ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Ή ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	237.222	0,3%	157.272	0,2%	338.490	0,2%	50,8%
(39) ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ	234.328	0,3%	1.707.199	1,6%	3.675.109	2,6%	-86,3%
(41) ΔΕΡΜΑΤΑ (ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ)	227.175	0,2%	167.943	0,2%	59.590	0,0%	35,3%
(68) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΨΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΓΙΑ Ή ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ	198.771	0,2%	409.176	0,4%	381.318	0,3%	-51,4%
(44) ΞΥΛΕΙΑ, ΞΥΛΟΚΑΡΒΟΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΞΥΛΟ	197.785	0,2%	117.190	0,1%	375.848	0,3%	68,8%
(48) ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ	183.032	0,2%	443.406	0,4%	901.406	0,6%	-58,7%
(62) ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ	157.784	0,2%	59.502	0,1%	138.006	0,1%	165,2%

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ							
(02) ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ	151.637	0,2%	233.070	0,2%	261.512	0,2%	-34,9%
(73) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	145.745	0,2%	213.161	0,2%	165.732	0,1%	-31,6%
(29) ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	145.523	0,2%	18.968	0,0%	224.862	0,2%	667,2%
(70) ΓΥΑΛΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙ	129.061	0,1%	50.465	0,0%	170.155	0,1%	155,7%
(38) ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	108.878	0,1%	34.155	0,0%	52.578	0,0%	218,8%
(10) ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	98.740	0,1%		0,0%		0,0%	
(03) ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒΙΑ	89.567	0,1%	4.617	0,0%	3.234	0,0%	1839,9%
(94) ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠΛΑ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ. ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ Ή ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ. ΛΑΜΠΕΣ-ΡΕΚΛΑΜΕΣ, ΦΩΤΕΙΝΑ ΣΗΜΑΤΑ, ΦΩΤΕΙΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ. ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	87.589	0,1%	149.848	0,1%	233.352	0,2%	-41,5%
(25) ΑΛΑΤΙ. ΘΕΙΟ. ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ. ΓΥΨΟΣ, ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ	85.076	0,1%	163.933	0,2%	35.738	0,0%	-48,1%
(22) ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΞΙΔΙ	83.649	0,1%	74.147	0,1%	103.427	0,1%	12,8%
(32) ΔΕΨΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ. ΤΑΝΝΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΤΟΥΣ. ΧΡΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ, ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΠΙΧΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΙΑ. ΜΑΣΤΙΧΕΣ (ΣΤΟΚΟΙ). ΜΕΛΑΝΙΑ	78.476	0,1%	30.206	0,0%	27.040	0,0%	159,8%
(35) ΛΕΥΚΩΜΑΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΚΟΛΛΕΣ. ΕΝΖΥΜΑ	71.417	0,1%	104.883	0,1%	397.039	0,3%	-31,9%
(52) ΒΑΜΒΑΚΙ	55.570	0,1%	34.441	0,0%	1.215.806	0,9%	61,3%
(88) ΑΕΡΟΠΛΟΙΑ Ή ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΑ	37.500	0,0%		0,0%		0,0%	
(92) ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ	29.776	0,0%	41.438	0,0%	3.571	0,0%	-28,1%

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΑΥΤΩΝ							
(43) ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ	24.243	0,0%	27.002	0,0%	9.357	0,0%	-10,2%
(63) ΑΛΛΑ ΕΤΟΙΜΑ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΙΔΗ. ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ. ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΡΑΚΗ	19.345	0,0%	180	0,0%	26.381	0,0%	10647,2%
(69) ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ	17.414	0,0%	80.317	0,1%	715.271	0,5%	-78,3%
(96) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ	16.526	0,0%	20.188	0,0%	17.625	0,0%	-18,1%
(42) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ. ΕΙΔΗ ΣΕΛΟΠΟΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΖΩΑ. ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ, ΣΑΚΙΔΙΑ ΧΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΝΤΕΡΑ	14.530	0,0%	1.580	0,0%	9.467	0,0%	819,6%
(58) ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΥΝΤΩΤΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ. ΔΑΝΤΕΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΕΠΙΣΤΡΩΣΗΣ. ΕΙΔΗ ΤΑΙΝΙΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ. ΚΕΝΤΗΜΑΤΑ	12.041	0,0%	2.882	0,0%		0,0%	317,8%
(71) ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ ΦΥΣΙΚΑ Ή ΑΠΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ, ΜΕΤΑΛΛΑ ΕΠΙΣΤΡΩΜΕΝΑ ΜΕ ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ. ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	11.720	0,0%	29.615	0,0%	84.228	0,1%	-60,4%
(21) ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	7.303	0,0%	501.473	0,5%	183.924	0,1%	-98,5%
(95) ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ, ΕΙΔΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ Ή ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ. ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	6.167	0,0%	5.622	0,0%	7.282	0,0%	9,7%
(27) ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ	5.557	0,0%	19.892	0,0%	2.367	0,0%	-72,1%
(56) ΒΑΤΕΣ, ΠΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΜΗ ΥΦΑΣΜΕΝΑ. ΝΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΣΠΑΓΚΟΙ, ΣΧΟΙΝΙΑ ΚΑΙ ΧΟΝΤΡΑ ΣΧΟΙΝΙΑ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΑΣ	4.531	0,0%		0,0%	3.446	0,0%	
(49) ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ, ΤΟΥ	4.505	0,0%	7.180	0,0%	1.190	0,0%	-37,3%

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΤΥΠΟΥ Ή ΑΛΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ. ΚΕΙΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ Ή ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ							
(13) ΓΟΜΕΣ, ΡΗΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΧΥΜΟΙ ΚΑΙ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ ΦΥΤΙΚΑ	3.288	0,0%	17.655	0,0%	10.500	0,0%	-81,4%
(34) ΣΑΠΟΥΝΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΛΥΣΙΜΟ (ΑΛΙΣΙΒΕΣ), ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ, ΚΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ, ΠΑΣΤΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ, "ΚΕΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗ"	1.395	0,0%	53.460	0,1%		0,0%	-97,4%
(65) ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ	1.047	0,0%		0,0%		0,0%	
(37) ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	329	0,0%		0,0%	906	0,0%	
(91) ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΑ	122	0,0%		0,0%		0,0%	
(07) ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ, ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ, ΒΡΩΣΙΜΑ		0,0%	42.355	0,0%		0,0%	-100,0%
(08) ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ Ή ΠΕΠΟΝΙΩΝ		0,0%	126.960	0,1%		0,0%	-100,0%
(12) ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΛΙΩΔΕΙΣ. ΣΠΕΡΜΑΤΑ, ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ. ΑΧΥΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ		0,0%	2.051.795	2,0%	17.474.574	12,3%	-100,0%
(15) ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΠΙΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ. ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ Ή ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ		0,0%		0,0%	22.155	0,0%	
(28) ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ. ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓΑΝΕΣ Ή ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΟΕΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΓΑΙΩΝ Ή ΤΩΝ		0,0%	36.500	0,0%	90.377	0,1%	-100,0%

Διψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2013		2012		2011		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΙΣΟΤΟΠΩΝ							
(31) ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ		0,0%		0,0%		0,0%	
(54) ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΣΥΝΕΧΕΙΣ. ΣΥΝΕΧΕΙΣ ΛΟΥΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ, ΑΠΟ ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ		0,0%	22.456	0,0%		0,0%	-100,0%
(59) ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΜΠΟΤΙΣΜΕΝΑ, ΕΠΙΧΡΙΣΜΕΝΑ, ΕΠΙΚΑΛΥΜΜΕΝΑ Ή ΜΕ ΑΠΑΝΩΤΕΣ ΣΤΡΩΣΕΙΣ. ΕΙΔΗ ΓΙΑ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ		0,0%	36.973	0,0%		0,0%	-100,0%
(83) ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ		0,0%	482	0,0%		0,0%	-100,0%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	93.547.461		104.701.048		141.990.667		-10,7%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

2. Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία εισαγωγών / πληρωμών Βραζιλίας

Πίνακας 20: Εισαγωγές της Βραζιλίας από τον κόσμο (σε εκ. δολάρια ΗΠΑ)

Προϊόν	2013		2012		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΑΚΑΤΕΡΓΑΣΤΑ ΕΛΑΙΑ ΠΕΤΡΕΛΛΙΟΥ	16.320	6,8%	13.410	6,0%	21,7%
ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	9.081	3,8%	9.567	4,3%	-5,1%
ΚΑΥΣΙΜΑ	8.346	3,5%	6.712	3,0%	24,3%
ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	8.297	3,5%	6.769	3,0%	22,6%
ΦΑΡΜΑΚΑ	6.704	2,8%	6.113	2,7%	9,7%
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΚΥΚΛΩΜΑΤΑ	4.849	2,0%	4.249	1,9%	14,1%
ΝΑΦΘΑ	4.659	1,9%	4.193	1,9%	11,1%
ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ	3.878	1,6%	3.336	1,5%	16,2%
ΜΕΡΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΛΗΨΗΣ ΣΗΜΑΤΟΣ	3.700	1,5%	3.630	1,6%	1,9%
ΚΙΝΗΤΗΡΕΣ, ΓΕΝΝΗΤΡΙΕΣ, ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ	3.376	1,4%	2.869	1,3%	17,7%
ΦΟΡΤΗΓΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	3.341	1,4%	2.993	1,3%	11,6%
ΠΟΤΑΣΑ	3.325	1,4%	3.513	1,6%	-5,4%
ΌΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ	3.320	1,4%	2.872	1,3%	15,6%
ΕΤΕΡΟΚΥΚΛΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ, ΑΛΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΟΥΛΦΟΝΑΜΙΔΕΣ	3.257	1,4%	3.081	1,4%	5,7%
ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΑ, ΖΙΖΑΝΙΟΚΤΟΝΑ, ΚΛΠ.	3.000	1,3%	2.246	1,0%	33,6%
ΚΥΚΛΩΜΑΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	2.868	1,2%	1.949	0,9%	47,1%
ΥΓΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ	2.835	1,2%	1.548	0,7%	83,1%
ΓΡΑΝΑΖΙΑ, ΡΟΥΛΕΜΑΝ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	2.683	1,1%	2.408	1,1%	11,4%
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΦΩΣΦΟΡΟ Η ΚΑΛΙΟ	2.629	1,1%	2.138	1,0%	23,0%
ΑΝΤΛΙΕΣ, ΣΥΜΠΙΕΣΤΕΣ, ΑΝΕΜΙΣΤΗΡΕΣ, ΚΛΠ.	2.580	1,1%	2.241	1,0%	15,1%
ΆΝΘΡΑΚΑΣ	2.448	1,0%	3.006	1,3%	-18,6%
ΜΕΡΗ ΑΥΤΟΜΑΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	2.444	1,0%	2.608	1,2%	-6,3%

Προϊόν	2013		2012		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΣΙΤΑΡΙ	2.415	1,0%	1.757	0,8%	37,4%
ΚΙΝΗΤΗΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΡΟΠΛΟΪΑ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	2.353	1,0%	2.202	1,0%	6,9%
ΠΟΛΥΜΕΡΗ ΑΙΘΥΛΕΝΙΟΥ, ΠΡΟΠΥΛΕΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΤΥΡΟΛΙΟΥ	2.296	1,0%	1.903	0,9%	20,6%
BENZINΗ	2.144	0,9%	3.008	1,3%	-28,7%
ΑΥΤΟΜΑΤΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ	2.097	0,9%	2.407	1,1%	-12,9%
ΜΗΧΑΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ, ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ, ΚΛΠ.	1.894	0,8%	2.200	1,0%	-13,9%
ΠΛΑΤΕΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΛΑΣΗΣ ΣΙΔΗΡΟΥ	1.856	0,8%	2.154	1,0%	-13,8%
ΚΑΘΟΔΟΙ ΧΑΛΚΟΥ	1.815	0,8%	2.103	0,9%	-13,7%
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΖΩΤΟΥΧΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ	1.691	0,7%	1.566	0,7%	7,9%
ΜΕΡΗ ΚΙΝΗΤΗΡΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	1.663	0,7%	1.589	0,7%	4,7%
ΕΛΑΣΤΙΚΑ	1.653	0,7%	1.540	0,7%	7,4%
ΚΗΡΟΖΙΝΗ ΑΕΡΟΠΛΟΪΑΣ	1.621	0,7%	1.341	0,6%	20,8%
ΔΙΑΚΟΠΤΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ	1.607	0,7%	1.511	0,7%	6,4%
ΚΑΡΒΟΕΥΛΙΚΑ ΟΞΕΑ, ΑΝΥΔΡΙΤΕΣ, ΑΛΟΓΟΝΙΔΙΑ, ΚΛΠ.	1.551	0,6%	1.649	0,7%	-5,9%
ΙΑΤΡΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ	1.505	0,6%	1.324	0,6%	13,6%
ΚΡΟΥΝΟΙ, ΒΑΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ	1.469	0,6%	1.224	0,5%	20,0%
ΆΛΛΑ ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	1.461	0,6%	1.453	0,7%	0,5%
ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΙΝΕΣ, ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Η ΤΕΧΝΗΤΕΣ	1.449	0,6%	1.507	0,7%	-3,9%
ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ – ΑΝΟΡΓΑΝΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ	1.442	0,6%	1.053	0,5%	36,9%
ΜΗΧΑΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΑΝΥΨΩΣΗΣ, ΦΟΡΤΩΣΗΣ, ΚΛΠ.	1.381	0,6%	1.451	0,7%	-4,8%
ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΑΕΡΟΠΛΑΝΩΝ, ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΩΝ, ΚΛΠ.	1.333	0,6%	1.445	0,6%	-7,7%
ΚΙΝΗΤΗΡΕΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	1.328	0,6%	950	0,4%	39,7%
ΟΥΡΙΑ	1.308	0,5%	1.288	0,6%	1,5%
ΣΩΛΗΝΕΣ ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ Η ΧΑΛΥΒΑ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ	1.262	0,5%	1.120	0,5%	12,6%
ΠΛΑΚΕΣ, ΦΥΛΛΑ ΚΑΙ ΤΑΙΝΙΕΣ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ	1.226	0,5%	1.219	0,5%	0,5%
ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ Η ΛΗΨΗΣ	1.200	0,5%	1.228	0,6%	-2,3%

Προϊόν	2013		2012		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ ΧΑΛΚΟΥ	1.062	0,4%	565	0,3%	88,0%
ΣΥΡΜΑΤΑ, ΚΑΛΩΔΙΑ ΚΑΙ ΑΓΩΓΟΙ ΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ	1.016	0,4%	870	0,4%	16,7%
ΒΙΔΕΣ, ΚΑΡΦΙΤΣΕΣ ΚΛΠ. ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ Η ΧΑΛΥΒΑ	995	0,4%	878	0,4%	13,3%
ΠΡΟΠΑΝΙΟ ΥΓΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ	986	0,4%	809	0,4%	22,0%
ΘΕΡΜΑΣΤΡΕΣ, ΣΤΕΓΝΩΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ	967	0,4%	798	0,4%	21,1%
ΦΥΤΟΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΗΘΗΣΗ Η ΤΟ ΚΑΘΑΡΙΣΜΑ	891	0,4%	882	0,4%	1,0%
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΠΛΑΣΤΙΚΟ	855	0,4%	764	0,3%	11,9%
ΕΙΔΗ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΠΑΣ, ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ	837	0,3%	742	0,3%	12,8%
ΑΕΡΟΠΛΑΝΑ	831	0,3%	690	0,3%	20,4%
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ	808	0,3%	780	0,3%	3,6%
ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΙΝΕΣ ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Η ΤΕΧΝΗΤΕΣ	801	0,3%	728	0,3%	9,9%
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗΣ, ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	766	0,3%	757	0,3%	1,2%
ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΣΙΔΗΡΟΥ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ	763	0,3%	603	0,3%	26,7%
ΜΗΧΑΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΠΛΑΣΤΙΚΟΥ	763	0,3%	670	0,3%	13,9%
ΕΡΓΑΛΕΙΑ	759	0,3%	793	0,4%	-4,3%
ΚΛΙΜΑΤΙΣΤΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ	758	0,3%	574	0,3%	32,0%
ΈΠΙΠΛΑ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΙΑΤΡΙΚΑ	740	0,3%	649	0,3%	13,9%
ΆΚΥΚΛΕΣ ΑΛΚΟΟΛΕΣ	710	0,3%	590	0,3%	20,4%
ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ	709	0,3%	626	0,3%	13,3%
ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ	708	0,3%	771	0,3%	-8,1%
ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ, ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΡΜΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ	700	0,3%	666	0,3%	5,2%
ΜΗΧΑΝΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΥΡΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΑΣΜΑΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΥ Η ΧΑΛΥΒΑ	697	0,3%	714	0,3%	-2,3%
ΜΗΧΑΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΓΕΜΙΣΜΑ, ΚΛΕΙΣΙΜΟ, ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ, ΚΛΠ.	696	0,3%	524	0,2%	32,8%
ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΑ	695	0,3%	746	0,3%	-6,9%
ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ / ΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΗ	654	0,3%	553	0,2%	18,3%

Προϊόν	2013		2012		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ					
ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ	651	0,3%	713	0,3%	-8,7%
ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ	645	0,3%	662	0,3%	-2,6%
ΥΠΕΡΦΩΣΦΟΡΙΚΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ	638	0,3%	610	0,3%	4,6%
ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΑΞΕΣΟΥΑΡ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ, ΠΟΔΗΛΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΔΙΤΡΟΧΩΝ	633	0,3%	674	0,3%	-6,2%
ΡΑΒΔΟΙ, ΠΡΟΦΙΛ, ΦΥΛΛΑ, ΚΛΠ. ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ	614	0,3%	566	0,3%	8,5%
ΜΠΑΤΑΡΙΕΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΕΣ	605	0,3%	593	0,3%	2,0%
ΜΗΧΑΝΕΣ ΕΚΤΥΠΩΣΗΣ, ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΚΛΠ.	599	0,2%	694	0,3%	-13,8%
ΜΗΧΑΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (ΕΚΤΟΣ ΤΡΑΚΤΕΡ)	591	0,2%	595	0,3%	-0,7%
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ Η ΧΑΛΥΒΑ	585	0,2%	385	0,2%	52,0%
ΟΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ	574	0,2%	737	0,3%	-22,1%
ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ	572	0,2%	509	0,2%	12,5%
PVC	566	0,2%	469	0,2%	20,7%
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ	555	0,2%	394	0,2%	40,9%
ΛΑΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ	536	0,2%	432	0,2%	24,1%
ΜΗΧΑΝΕΣ ΓΙΑ ΣΦΥΡΗΛΑΤΗΣΗ, ΣΦΡΑΓΙΣΗ ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΚΛΠ.	536	0,2%	436	0,2%	23,0%
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΠΟΡΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	534	0,2%	471	0,2%	13,3%
ΚΥΚΛΩΜΑΤΑ	528	0,2%	502	0,2%	5,3%
ΒΥΝΗ	527	0,2%	535	0,2%	-1,5%
ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	524	0,2%	441	0,2%	18,8%
ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Η ΓΙΑ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ	518	0,2%	471	0,2%	10,0%
ΑΝΤΙΓΡΑΦΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ	509	0,2%	500	0,2%	1,8%
ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΨΕΚΑΣΜΟΥ ΥΓΡΩΝ	502	0,2%	594	0,3%	-15,6%
ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΙ ΚΙΝΗΤΗΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	487	0,2%	408	0,2%	19,5%
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	472	0,2%	471	0,2%	0,3%
ΜΙΚΡΟΦΩΝΑ, ΜΕΓΑΦΩΝΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	469	0,2%	411	0,2%	13,9%

Προϊόν	2013		2012		Δ 13/12
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
ΟΠΤΑΝΘΡΑΚΑΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ	468	0,2%	507	0,2%	-7,8%
ΧΑΡΤΙ	466	0,2%	591	0,3%	-21,3%
ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	57.592	24,0%	57.425	25,7%	0,3%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	239.621		223.183		7,4%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας, επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Πίνακας 21: Πληρωμές της Βραζιλίας στον κόσμο (σε εκ. δολάρια ΗΠΑ)

Υπηρεσία	2012	2011	Δ12/11
Ταξίδια / τουρισμός	22.233	21.234	4,7%
<i>Αγορές με πιστωτικές κάρτες στο εξωτερικό</i>	<i>12.314</i>	<i>12.670</i>	
<i>Προσωπικά ταξίδια</i>	<i>9.031</i>	<i>7.995</i>	
<i>Επαγγελματικά ταξίδια</i>	<i>400</i>	<i>465</i>	
<i>Ταξίδια κρατικών λειτουργιών</i>	<i>377</i>	<i>43</i>	
<i>Ταξίδια για εκπαιδευτικούς, πολιτιστικούς, αθλητικούς σκοπούς</i>	<i>78</i>	<i>37</i>	
<i>Ταξίδια για λόγους υγείας</i>	<i>32</i>	<i>25</i>	
Ενοίκιαση εξοπλισμού	18.804	16.738	12,3%
Μεταφορές	14.191	14.154	0,3%
Επιχειρηματικές, επαγγελματικές, τεχνικές υπηρεσίες	8.515	7.647	11,4%
<i>Υπηρεσίες αρχιτεκτόνων, μηχανικών και λοιπών τεχνικών</i>	<i>4.720</i>	<i>4.499</i>	
<i>Εγκατάσταση γραφείων, ενοίκιαση εγκαταστάσεων</i>	<i>1.762</i>	<i>1.269</i>	
<i>Ελεύθεροι επαγγελματίες</i>	<i>982</i>	<i>953</i>	
<i>Διαφήμιση</i>	<i>825</i>	<i>678</i>	
<i>Συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις</i>	<i>96</i>	<i>78</i>	
<i>Υπηρεσίες ταχυδρομείου</i>	<i>63</i>	<i>94</i>	
<i>Λοιπά</i>	<i>69</i>	<i>76</i>	
Υπηρεσίες πληροφορικής	4.447	4.036	10,2%
Δικαιώματα, άδειες χρήσης	3.666	3.301	11,1%
Κυβερνητικές υπηρεσίες	3.156	3.225	-2,1%
Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες	1.975	1.779	11,0%
Υπηρεσίες ασφάλισης	1.535	1.717	-10,6%
Υπηρεσίες πολιτισμού, αναψυχής, κλπ.	1.034	1.426	-27,5%
Άλλες εμπορικές υπηρεσίες	1.026	888	15,5%
Υπηρεσίες επικοινωνιών	311	204	52,5%
Κατασκευαστικές υπηρεσίες	14	9	55,6%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	80.907	76.358	6,0%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας, επεξεργασία στοιχείων Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου